

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

5 juin 2013

PROPOSITION DE LOI

**relative aux procédures
de réparation collective (II)**

(déposée par M. Stefaan De Clerck et consorts)

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

5 juni 2013

WETSVOORSTEL

**betreffende de procedures
tot collectieve schadeafwikkeling (II)**

(ingediend door de heer Stefaan De Clerck c.s.)

RÉSUMÉ

Cette proposition de loi vise à instaurer une procédure de réparation collective en droit belge. Lorsqu'un grand nombre de personnes individuelles subissent un préjudice — faible ou plus conséquent — à la suite d'un même fait ou comportement, ces personnes se voient offrir la possibilité d'estimer ensemble en justice, par le biais d'un représentant.

La proposition de loi comporte deux volets:

— si les parties ont conclu un accord de réparation collective en dehors de toute procédure, la procédure simplifiée, nommée "procédure d'accord de réparation collective", permet d'entériner cet accord et de le rendre contraignant pour les membres du groupe;

— à défaut d'accord, le juge peut être saisi. On parle dans ce cas d'"action en réparation collective".

SAMENVATTING

Dit wetsvoorstel strekt ertoe een procedure tot collectieve schadeafwikkeling in te voeren in het Belgische recht. Het gaat dan om schade, al dan niet gering, veroorzaakt door eenzelfde feit of gedrag en geleden door een groot aantal individuele personen. Deze laatste krijgen samen, via een vertegenwoordiger, toegang tot de rechter.

Het voorstel voorziet in twee luiken:

— indien de partijen een akkoord tot collectieve schadeloosstelling hebben gesloten buiten iedere procesvoering, maakt de vereenvoudigde procedure, "procedure van akkoord tot collectieve schadeloosstelling" genoemd, het mogelijk het akkoord te bekrachtigen en ze bindend te maken voor de leden van de groep;

— bij gebrek aan een akkoord kan een zaak ook bij de rechter aanhangig worden gemaakt. De procedure wordt in dat geval "vordering tot collectieve schadeafwikkeling" genoemd.

N-VA	:	Nieuw-Vlaamse Alliantie
PS	:	Parti Socialiste
MR	:	Mouvement Réformateur
CD&V	:	Christen-Democratisch en Vlaams
sp.a	:	socialistische partij anders
Ecolo-Groen	:	Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
Open Vld	:	Open Vlaamse liberalen en democraten
VB	:	Vlaams Belang
cdH	:	centre démocrate Humaniste
FDF	:	Fédéralistes Démocrates Francophones
LDD	:	Lijst Dedecker
MLD	:	Mouvement pour la Liberté et la Démocratie
INDEP-ONAFH	:	Indépendant-Onafhankelijk

Abréviations dans la numérotation des publications:		Afkortingen bij de nummering van de publicaties:	
DOC 53 0000/000:	Document parlementaire de la 53 ^e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif	DOC 53 0000/000:	Parlementair document van de 53 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer
QRVA:	Questions et Réponses écrites	QRVA:	Schriftelijke Vragen en Antwoorden
CRIV:	Version Provisoire du Compte Rendu intégral (couverture verte)	CRIV:	Voorlopige versie van het Integraal Verslag (groene kaft)
CRABV:	Compte Rendu Analytique (couverture bleue)	CRABV:	Beknopt Verslag (blauwe kaft)
CRIV:	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes) (PLEN: couverture blanche; COM: couverture saumon)	CRIV:	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen) (PLEN: witte kaft; COM: zalmkleurige kaft)
PLEN:	Séance plénière	PLEN:	Plenum
COM:	Réunion de commission	COM:	Commissievergadering
MOT:	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)	MOT:	Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants

Commandes:
Place de la Nation 2
1008 Bruxelles
Tél. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.lachambre.be
courriel : publications@lachambre.be

Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers

Bestellingen:
Natieplein 2
1008 Brussel
Tel. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.dekamer.be
e-mail : publicaties@dekamer.be

DÉVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

La présente proposition de loi doit être lue conjointement avec la proposition de loi relative aux procédures de réparation collective (I) (DOC 53 2863/001). Les dispositions de la proposition de loi relative aux procédures de réparation collective ont été réparties entre deux propositions de loi, qui seront examinées dans le cadre de deux procédures législatives distinctes, selon la matière qu'elles traitent. Les dispositions de la présente proposition de loi relèvent de la procédure bicamérale optionnelle (art. 78 de la Constitution).

Le texte de la présente proposition de loi a été préparé en collaboration avec le monde académique au cours de la précédente législature. Il a par ailleurs déjà été soumis aux catégories professionnelles concernées et bénéficie d'une large assise sociétale.

L'accès à la justice compte parmi les préoccupations principales de toutes les sociétés démocratiques. Pourtant, il apparaît que notre système juridique ne traite pas avec suffisamment d'efficacité les dommages causés à un nombre élevé de personnes.

Nous songeons notamment aux préjudices, petits ou non, subis par une multitude de consommateurs, aux dommages causés à de nombreuses personnes dans les domaines de la santé — cancers dus à l'amiante, maladies entraînées par certains médicaments, ... — ou encore, à l'environnement et aux dommages occasionnés à de nombreuses personnes par suite d'un accident (par exemple, une explosion de gaz ou un accident ferroviaire).

Dans tous ces cas, un même fait, un même comportement ou une même pratique porte préjudice à une multitude d'intérêts individuels.

Le sujet est d'actualité au sein de l'Union Européenne et dans le reste du monde. De nombreux États européens ont adopté, ou sont en voie d'adopter, des mesures en matière de procédures de groupe. Il en va ainsi de l'Allemagne, de l'Autriche, de la Bulgarie, du Danemark, de l'Espagne, de l'Estonie, de la Finlande, de la Lituanie, de la Grèce, du Portugal, du Royaume Uni et de la Suède. Des mesures sont à l'étude en France. La commission européenne a publié un Livre vert sur les recours collectifs pour les consommateurs¹, ainsi qu'un Livre blanc sur les actions en dommages et intérêts pour infraction aux règles communautaires

¹ Présenté par la Commission le 27 novembre 2008, COM(2008) 794 final.

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Dit wetsvoorstel moet samen gelezen worden met het wetsvoorstel betreffende de procedures tot collectieve schadeafwikkeling (I) (DOC 53 2863/001). De bepalingen van het wetsvoorstel betreffende de procedures tot collectieve schadeafwikkeling werden in twee wetsvoorstellen ondergebracht die elk, gelet op de materie die zij behandelen, een onderscheiden wetgevende procedure doorlopen. De bepalingen opgenomen in dit wetsvoorstel zijn optioneel bicameraal (art. 78 Gw.).

De tekst van dit voorstel werd reeds in de vorige legislatuur voorbereid in samenwerking met de academische wereld. De tekst werd ook reeds voorgelegd aan de betrokken beroepsgroepen en geniet een breed maatschappelijk draagvlak.

De toegang tot de rechter behoort tot de voornaamste bezorgdheden van alle democratische samenlevingen. Nochtans blijkt dat ons rechtssysteem de schade veroorzaakt aan een groot aantal personen niet met voldoende doeltreffendheid behandelt.

Men denkt in het bijzonder aan de schade, al dan niet gering, geleden door tal van consumenten, aan schade veroorzaakt aan talrijke personen in gezondheidsdomeinen — kanker te wijten aan asbest, ziektes veroorzaakt door bepaalde geneesmiddelen, ... — ofwel aan het milieu en aan de schade veroorzaakt aan talrijke personen ten gevolge van een ongeval (bv. gasexplosie of een treinongeval).

In al deze gevallen berokkent eenzelfde feit, eenzelfde gedrag of eenzelfde werkwijze schade aan talrijke individuele belangen.

Het onderwerp is actueel binnen de Europese Unie en in de rest van de wereld. Veel Europese staten hebben maatregelen inzake groepsprocedures aangenomen of staan op het punt dergelijke maatregelen aan te nemen. Dit is het geval in Duitsland, Oostenrijk, Bulgarije, Denemarken, Spanje, Estland, Finland, Litouwen, Griekenland, Portugal, het Verenigd Koninkrijk en Zweden. Maatregelen zijn in behandeling in Frankrijk. De Europese Commissie heeft een Groenboek over collectief verhaal voor consumenten¹ gepubliceerd, alsmede een Witboek betreffende de vorderingen tot schadevergoeding wegens schending van de communautaire

¹ Voorgesteld door de Commissie op 27 november 2008, COM(2008) 794 definitief.

sur les ententes et les abus de position dominante², où elle envisage l'introduction d'une forme de recours collectif³. Elle y insiste non seulement sur la nécessité de permettre aux victimes de dommages de masse de bénéficier d'actions en réparation réellement efficaces mais aussi sur l'effet dissuasif de pareilles actions à l'égard des auteurs d'infractions pouvant causer de tels dommages. Le Parlement européen a en outre adopté, le 2 février 2012, une résolution "Vers une approche européenne cohérente en matière de recours collectif" (2011/2089 (INI)), dans laquelle il se prononce explicitement pour l'introduction d'une procédure de réparation collective.

L'expérience de ces États constitue pour nous une référence solide, en particulier celle des Pays-Bas, où des procédures de groupe ont permis la résolution amiable de litiges qui paraissaient inextricables. On peut citer en ce sens la célèbre affaire DES: entre la fin des années 1940 et 1976, des femmes enceintes s'étaient vu administrer un médicament (le diéthylstilbestrol) censé limiter les risques de fausses couches et d'accouchements précoces. Ce médicament avait en réalité provoqué des dommages dramatiques, principalement des cancers et des malformations, aux patientes et à leurs enfants. Une action avait été engagée en 1986 par six victimes, qui n'avait toujours pas permis leur dédommagement vingt ans plus tard. C'est, en fin de compte, la loi sur les accords collectifs (*Wet collectieve afwikkeling massaschade*), adoptée en 2005, qui a permis le dédommagement de milliers de victimes de la prise ce médicament. La même loi a rendu possible, un peu plus tard, le dédommagement de près de 574 000 actionnaires lésés dans le cadre d'opérations financières malheureuses.

Une autre source d'inspiration est le recours collectif québécois (articles 999 à 1051 du Code de procédure civile, insérés dans celui-ci en 1978). Cette procédure permet également très souvent la résolution amiable des litiges qui concernent un grand nombre de préjudiciés, tout en prévoyant une solution procédurale dans les cas où les parties ne transigent pas.

Par exemple, en matière bancaire, le représentant d'un groupe avait assigné la Amex Bank of Canada, accusée de retarder le traitement des opérations

mededingingsregels², waarin ze de invoering van een vorm van collectieve vorderingen overweegt.³ Ze legt niet alleen de nadruk op de noodzakelijkheid om de slachtoffers van massaschade in staat te stellen werkelijk doeltreffende vorderingen tot schadevergoeding te genieten, maar ook op de afschrikkende werking van dergelijke vorderingen ten opzichte van de daders van inbreuken die dergelijke schade kunnen veroorzaken. Het Europees parlement nam op 2 februari 2012 bovendien een resolutie aan "*Towards a Coherent European Approach to Collective Redress*" (2011/2089 (INI)) waarbij het zich uitdrukkelijk uitsprak vóór de invoering van een procedure tot collectieve schadeafwikkeling.

De ervaring van voornoemde Staten vormt voor ons een degelijke referentie, in het bijzonder deze van Nederland, waar de groepsprocedures de minnelijke beslechting van geschillen hebben toegelaten die ermee onontwaarbaar bleken te zijn. We kunnen in die zin de bekende zaak DES aanhalen: tussen het einde van de jaren 1940 en 1976, zagen zwangere vrouwen zich een geneesmiddel (Diëthylstilbestrol) toegediend krijgen dat werd geacht de risico's op miskramen en voortijdige bevallingen te beperken. Dit geneesmiddel had in werkelijkheid geleid tot een dramatische schade, hoofdzakelijk kanker en aangeboren afwijkingen, aan de patiënten en aan hun kinderen. In 1986 werd een vordering ingesteld door zes slachtoffers, die twintig jaar later nog steeds hun schadeloosstelling niet had mogelijk gemaakt. Het is, per slot van rekening, de wet op de collectieve afwikkeling van massaschade (*WCAM - Loi sur les accords collectifs*), aangenomen in 2005, die de schadeloosstelling van de duizenden slachtoffers van het nemen van dat geneesmiddel heeft mogelijk gemaakt. Dezelfde wet heeft iets later de schadeloosstelling van ongeveer 574 000 benadeelde aandeelhouders mogelijk gemaakt in het kader van onsuccesvolle financiële operaties.

Een andere inspiratiebron is de collectieve schade-actie uit Quebec (artikelen 999 tot 1051 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, hierin ingevoerd in 1978). Deze procedure maakt eveneens zeer dikwijls de minnelijke beslechting van geschillen die een groot aantal benadeelden betreffen mogelijk, terwijl ze ook voorziet in een procedurele oplossing voor het geval de partijen geen schikking treffen.

Op bancaire vlak bijvoorbeeld, had een vertegenwoordiger van een groep de Amex Bank of Canada gedaagd, die ervan werd beschuldigd de behandeling op

² Présenté par la Commission le 2 avril 2008, COM(2008) 165 final.

³ "La Commission estime qu'il existe un besoin évident de mécanismes permettant le regroupement des demandes d'indemnisation individuelles de victimes d'infractions aux règles de concurrence" (Livre blanc, précité, p. 4).

² Voorgesteld door de Commissie op 2 april 2008, COM(2008) 165 definitief.

³ "Volgens de Commissie is er duidelijk behoefte aan mechanismen waardoor de individuele claims van slachtoffers van schendingen van mededingingsregels kunnen worden gebundeld." (Witboek, bovengenoemd, p. 4).

financières réalisées via une carte American express, ce qui entraînait des coûts (frais de crédit) pour les usagers. Le litige fut réglé à l'amiable. La convention prévoyait notamment la modification par la banque du libellé des relevés des comptes mensuels afin de clarifier le dé lai de traitement des opérations de crédit.

Les procédures en vigueur aux Pays-Bas et au Québec présentent l'avantage de reposer sur un équilibre qui rend inutile le recours aux dommages et intérêts punitifs et le financement de la procédure par les avocats eux-mêmes, à savoir le pacte *de quota litis* (au contraire des États-Unis, où les dérives reprochées dans le domaine des class actions sont essentiellement imputables à ces deux caractéristiques propres au droit américain).

Qu'elle soit dénommée, selon le pays où elle est organisée et ses modalités particulières, "action de groupe", "*class action*" ou "recours collectif", l'action collective permet à un requérant d'exercer, au nom d'un groupe de personnes et sans avoir au préalable obtenu un mandat des membres de ce groupe, une action en justice aboutissant au prononcé d'un jugement ayant l'autorité de la chose jugée non seulement à l'égard du requérant et des défendeurs, mais aussi à l'égard de tous les membres de ce groupe.

La présente proposition de loi a pour objet d'introduire en droit belge une forme d'action collective tout en étant conçu de manière à favoriser les accords entre parties. La procédure est agencée à cette fin. Fondamentalement, deux volets sont prévus selon que les parties — défendeurs et représentant du groupe — arrivent à un accord de réparation collective en dehors de tout contentieux (*accord de réparation collective*), ou qu'elles ne parviennent pas à conclure un tel accord (*action en réparation collective*).

A. Si les parties ont conclu un accord de réparation collective en dehors de toute procédure contentieuse, la procédure simplifiée, dénommée *procédure d'accord de réparation collective*, permettra d'entériner l'accord et de le rendre contraignant pour les membres du groupe. Elle comprend les étapes suivantes:

1° La phase d'homologation de l'accord, au cours de laquelle le juge (tribunal de première instance et, en cas de recours, la cour d'appel) vérifiera si l'accord collectif répond au prescrit de la loi. Feront notamment l'objet de cette vérification: la description et la formation du groupe, le mode de calcul et d'exécution de la

te houden van financiële operaties gerealiseerd via een American express kaart, hetgeen kosten (kredietkosten) met zich meebracht voor de gebruikers. Het geschil werd in der minne geschikt. De overeenkomst voorzag in het bijzonder de wijziging door de bank van de aanduidingen op de maandelijkse rekeninguittreksels om de behandelingstermijn van de kredietoperaties te verduidelijken.

De van kracht zijnde procedures in Nederland en Quebec bieden het voordeel te berusten op een evenwicht dat de vordering tot schadevergoeding en de financiering van de procedure door de advocaten zelf onnodig maakt, te weten het *pactum de quota litis* (in tegenstelling tot de Verenigde Staten, waar de verweten afwijkingen in het domein van de class actions hoofdzakelijk toe te schrijven zijn aan deze twee kenmerken eigen aan het Amerikaans recht).

Of ze nu, volgens het land waar ze is georganiseerd en volgens haar bijzondere modaliteiten, "groepsactie", "*class action*" of "collectieve schadeactie" wordt genoemd, de collectieve vordering stelt een verzoeker in staat om, in naam van een groep personen en zonder vooraf een volmacht van de leden van deze groep te hebben verkregen, een rechtsvordering in te stellen leidend tot een uitspraak van een rechterlijke beslissing met gezag van gewijsde niet alleen ten opzichte van de verzoeker en de verweerders, maar ook ten opzichte van alle leden van deze groep.

Het onderhavige wetsvoorstel heeft als doel in het Belgische recht een vorm van collectieve rechtsvordering in te voeren terwijl ze ook uitgedacht is om de overeenkomsten tussen partijen te bevorderen. De procedure is daartoe gegroepeerd. Essentieel zijn er twee luiken voorzien naargelang de partijen — verweerders en vertegenwoordiger van de groep — een akkoord over schadeloosstelling bereiken buiten iedere procesvoering (*akkoord tot collectieve schadeafwikkeling*), of ze er niet in slagen om een dergelijk akkoord te sluiten (*vordering tot collectieve schadeafwikkeling*).

A. Indien de partijen een akkoord tot collectieve schadeloosstelling hebben gesloten buiten iedere procesvoering, maakt de vereenvoudigde procedure, *procedure van akkoord tot collectieve schadeloosstelling* genoemd, het mogelijk het akkoord te bekrachtigen en ze bindend te maken voor de leden van de groep. Ze bestaat uit de volgende fases:

1° De fase van de homologatie van het akkoord, in de loop waarvan de rechter zal nagaan of het collectief akkoord beantwoordt aan de voorschriften van de wet. Maken in het bijzonder het voorwerp uit van deze controle: de beschrijving en de vorming van de groep, de berekeningswijze en de uitvoering van de schadeloosstelling,

réparation, la publicité qui sera donnée à l'accord. La décision d'homologation rendra l'accord contraignant pour l'ensemble des membres du groupe et aura valeur d'un jugement d'accord.

2° La phase de la publicité de l'accord: l'accord fera l'objet de toutes les formes de publicité jugées nécessaires pour permettre l'information des personnes lésées (notifications adressées personnellement aux membres connus, site Internet, annonces dans les journaux ou autres médias,...).

3° La phase d'option, permettant aux personnes lésées de manifester leur volonté, dans un certain délai, de faire ou non partie du groupe et, partant, de bénéficier ou non de l'accord. La proposition de loi prévoit deux systèmes d'option différents: l'option exclusive et l'option inclusive.

L'option exclusive correspond au régime classiquement qualifié d'*opt out* par la doctrine. Elle signifie que sont membres du groupe toutes les personnes lésées par le préjudice de masse qui, à l'expiration du délai d'option, n'ont pas manifesté leur volonté de s'en exclure.

L'option inclusive — classiquement qualifiée d'*opt in* — signifie que ne sont membres du groupe que les personnes lésées qui, dans le délai d'option fixé, manifestent leur volonté de faire partie du groupe.

L'option exclusive est, en principe, de droit. Par exception à ce principe, l'accord de réparation collective prévoira un système d'option inclusive dans deux cas: 1°) lorsque le système de l'option exclusive sera jugé inadapté et 2°) à l'égard des personnes préjudiciées résidant habituellement en dehors de la Belgique.

4° La phase d'exécution de l'accord, après l'expiration du délai d'option.

B. D'autre part, le juge peut aussi être saisi en l'absence d'accord. La procédure est en ce cas dénommée "*action en réparation collective*".

1° L'action commence par une phase d'autorisation. Celle-ci poursuit un double objectif: s'assurer que les conditions de recevabilité et d'admissibilité de l'action en réparation collective sont remplies, d'une part, et déterminer les grandes lignes du litige — description du dommage de masse, description du groupe, désignation d'un représentant, délai pour exercer les options d'exclusion et d'inclusions telles que définies ci-dessus,

de l'openbaarheid die gegeven zal worden aan het akkoord. De homologatiebeslissing maakt het akkoord bindend voor het geheel van de groepsleden en zal de waarde hebben van een akkoordvonnis.

2° De fase van de openbaarmaking van het akkoord: het akkoord zal het voorwerp uitmaken van de noodzakelijk geachte publiciteit om de informatie van de benadeelde personen mogelijk te maken (persoonlijke kennismaking gericht aan de bekende leden, website, aankondigingen in kranten of andere media,...).

3° De optiefase die het de benadeelde personen mogelijk maakt binnen een bepaalde termijn hun wil te uiten om al dan niet deel uit te maken van de groep en, bijgevolg, al dan niet te genieten van het akkoord. Het wetsvoorstel voorziet twee verschillende optiesystemen: de exclusieve optie en de inclusieve optie.

De exclusieve optie komt overeen met het regime dat traditioneel door de rechtsleer wordt gekwalificeerd als *opt out*. Deze optie betekent dat alle personen benadeeld door de massaschade die, aan het einde van de optietermijn, hun wil om zich van het akkoord uit te sluiten niet hebben te kennen gegeven, groepsleden zijn.

De inclusieve optie — traditioneel gekwalificeerd als *opt in* — betekent dat enkel de benadeelde personen die, binnen de vastgestelde optietermijn, hun wil te kennen geven om deel uit te maken van de groep, groepsleden zijn.

De exclusieve optie is, in beginsel, het principe. Als uitzondering op dit beginsel zal het akkoord tot collectieve schadeloosstelling voorzien in een inclusief optiesysteem in twee gevallen: 1°) wanneer het exclusief optiesysteem onaangepast wordt geacht en 2°) ten opzichte van de benadeelde personen die gewoonlijk buiten België verblijven.

4° De fase van de uitvoering van het akkoord, na het einde van de optietermijn.

B. Anderzijds kan een zaak ook bij de rechter ahangig worden gemaakt bij gebrek aan een akkoord. De procedure wordt in dat geval "*vordering tot collectieve schadeafwikkeling*" genoemd.

1° De vordering begint met een goedkeuringsfase. Deze streeft een dubbel objectief na: enerzijds verzekeren dat de ontvankelijkheidsvoorwaarden en de toelaatbaarheidsvereisten van de vordering tot collectieve schadeafwikkeling zijn vervuld, en anderzijds de grote lijnen van het geding vaststellen — beschrijving van de massaschade, beschrijving van de groep, aanwijzing van een vertegenwoordiger, termijn voor het uitoefenen

etc. — de l'autre. Si le juge constate que les conditions de recevabilité et d'admissibilité de l'action en réparation collective sont cumulativement réunies, il prononce une décision d'autorisation précisant à tout le moins les éléments qui viennent d'être mentionnés.

2° Suite à la décision d'autorisation, deux hypothèses sont envisageables: les parties peuvent s'entendre pour négocier, ou privilégier la voie contentieuse.

La possibilité de négocier qui intervient à ce stade ne fait pas double emploi avec la possibilité de négocier un accord de réparation collective avant de saisir le juge. Les deux négociations interviennent en effet dans des contextes différents: dans l'hypothèse envisagée ici, les négociations aboutissant à un accord ont lieu après l'autorisation de l'action, ce qui peut aider les parties à mieux cadrer les débats. En outre, les négociations qui interviennent après la décision d'autorisation suspendent les délais de procédure.

Si les négociations aboutissent, la procédure se déroulera comme si l'accord avait été atteint sans l'intervention du juge: il sera homologué et rendu public, et les membres opteront, selon les cas, pour s'exclure ou s'inclure.

3° Lorsque les parties ne négocient pas ou que les négociations n'aboutissent pas, la procédure se déroule de manière contentieuse.

L'action en réparation collective est conçue de manière à concilier respect des droits des parties, efficacité, rapidité et accessibilité.

Les droits à respecter sont tant ceux des personnes préjudiciées que ceux des défenseurs.

Le respect des droits des personnes préjudiciées passera par l'information efficace de ceux-ci, à tous les stades de la procédure. Ceci sera rendu possible, entre autres, grâce à la création d'un registre *ad hoc*, consultable en ligne.

Les défenseurs sont, quant à eux, protégés par le filtre que constitue la phase d'autorisation de l'action, en particulier par la vérification de la représentativité du groupement demandeur, ainsi que par le contrôle du bon déroulement de la procédure par le juge.

van de exclusieve en inclusieve opties zoals hierboven gedefinieerd, ... Wanneer de rechter vaststelt dat de ontvankelijkheidsvoorwaarden en de toelaatbaarheidsvereisten van de vordering tot collectieve schadeloosstelling cumulatief zijn vervuld, spreekt ze een toelaatbaarheidsbeslissing uit die minstens de elementen die hierboven zijn vermeld aangeeft.

2° Na de toelaatbaarheidsbeslissing zijn twee hypothesen denkbaar: de partijen kunnen het eens worden om te onderhandelen, of ze kunnen de gerechtelijke weg verkiezen.

De mogelijkheid om te onderhandelen die zich voordoet in dit stadium is niet onverenigbaar met de mogelijkheid om een akkoord tot collectieve schadeloosstelling te onderhandelen alvorens de rechter te vatten. De twee onderhandelingen doen zich immers voor in verschillende contexten: in de hier beschouwde hypothese vinden de onderhandelingen die uitlopen op een akkoord plaats na de goedkeuring van de vordering, hetgeen de partijen kan helpen hun debatten beter te kaderen. Bovendien schorsen de onderhandelingen die plaatsvinden na het goedkeuringsbesluit de proceduretermijnen.

Indien de onderhandelingen succes hebben, zal de procedure verlopen alsof het akkoord werd bereikt zonder de tussenkomst van de rechter: het akkoord zal worden goedgekeurd en openbaar gemaakt, en de leden zullen, naargelang het geval opteren voor zich uit te sluiten uit of deel te nemen aan de groep.

3° Wanneer de partijen niet onderhandelen of de onderhandelingen geen succes hebben, zal de procedure verlopen volgens de gerechtelijke wijze.

De vordering tot collectieve schadeafwikkeling is uitgedacht op een manier zodat het respect van de rechten van de partijen wordt verzoend met de doelmatigheid, snelheid en toegankelijkheid.

Men moet zowel de rechten van de benadeelde personen als deze van de verweerders respecteren.

Het respect van de rechten van de benadeelde personen zal zich vertonen in een efficiënte informatie, in alle stadia van de procedure. Dit zal, onder meer, mogelijk worden gemaakt dankzij de oprichting van een register *ad hoc*, consulteerbaar online.

De verweerder zijn, wat hen betreft, beschermd door de filter die de goedkeuringsfase van de vordering vormt, in het bijzonder door de controle van de representativiteit van de eisende groepering, alsook door de controle van het goede verloop van de procedure door de rechter.

L'accessibilité de l'action réside dans l'octroi possible d'une aide aux personnes préjudiciées et dans le fait que la procédure organisée par la proposition de loi présente l'avantage de permettre le regroupement d'un très grand nombre de réclamations: les personnes préjudiciées ne doivent pas supporter seules une procédure et le défendeur ne doit pas se défendre dans une multitude de litiges pouvant aboutir à des solutions contradictoires.

L'efficacité de la procédure est garantie grâce à son encadrement par la loi et par le juge: la loi détermine une série de questions qui doivent être traitées dans les accords de réparation collective et, à défaut d'accord, dans les jugements rendus suite à une procédure contentieuse. Le juge vérifie dans chaque cas d'espèce qu'une réponse adéquate a été apportée à chaque question.

La saisine permanente du juge garantit un traitement diligent de toutes les procédures de réparation collective.

COMMENTAIRE DES ARTICLES

Article 1er

La proposition de loi est scindée en deux parties. La deuxième partie, qui figure dans le présent texte, traite des modifications soumises à la procédure visée à l'article 78 de la Constitution.

Article 2

L'article 2 définit les concepts juridiques propres aux procédures de réparation collective.

La procédure de réparation collective est définie comme la "procédure contentieuse ou amiable qui a pour objet la réparation d'un préjudice de masse".

L'action en réparation collective constitue le volet contentieux de la procédure. L'accord en réparation collective constitue le volet amiable de la procédure. Un tel accord peut être conclu en dehors de toute action en réparation collective ou suite à l'introduction d'une telle action.

Le préjudice de masse est défini comme la "*somme des préjudices individuels ayant une origine commune, subis par un grand nombre de personnes physiques ou morales*". Le préjudice de masse est défini de manière large: il est susceptible d'englober plusieurs dommages distincts quant à leur fait générateur, leur étendue et leur

De toegankelijkheid van de vordering is gelegen in de mogelijke toekenning van hulp aan de benadeelde personen en in het feit dat de procedure georganiseerd door het wetsvoorstel het voordeel biedt de vereniging van een groot aantal klachten mogelijk te maken: de benadeelde personen moeten de procedure niet alleen dragen en de verweerder moet zich niet verdedigen in talrijke geschillen die kunnen leiden tot tegenstrijdige oplossingen.

De doeltreffendheid van de procedure is gegarandeerd dankzij de omkadering in de wet en de begeleiding door de rechter: de wet bepaalt een reeks vragen die dienen te worden behandeld in de akkoorden tot collectieve schadeloosstelling en, bij ontstentenis van een akkoord, in de vonnissen gewezen na een geschillenprocedure. De rechter gaat in elk geval na of een adequaat antwoord werd verschaft op elke vraag.

De permanente gevatheid van de rechter garandeert een diligente behandeling van alle procedures tot collectieve schadeloosstelling.

ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

Artikel 1

Het wetsvoorstel is opgedeeld in twee delen. Het tweede deel dat in deze tekst is opgenomen behandelt de wijzigingen die de procedure bedoeld in artikel 78 van de Grondwet volgen.

Art. 2

Artikel 2 definieert de juridische concepten eigen aan de procedures tot collectieve schadeafwikkeling.

De procedure tot collectieve schadeafwikkeling wordt gedefinieerd als "*de gerechtelijke of minnelijke procedure die tot het herstel van een massaschade strekt*".

De vordering tot collectieve schadeafwikkeling vormt het gerechtelijke luik van de procedure. Het akkoord tot collectieve schadeafwikkeling vormt het minnelijke luik van de procedure. Een dergelijk akkoord kan buiten elke vordering tot collectieve schadeafwikkeling gesloten worden of volgend op een dergelijke vordering.

De massaschade wordt gedefinieerd als "*de som van alle individuele schade met eenzelfde oorzaak die door een groot aantal natuurlijke personen of rechtspersonen geleden wordt*". Het gaat hier om een ruime definitie: het is mogelijk dat ze verschillende soorten schade omvat naargelang hun oorzaak, hun omvang en hun natuur.

nature. L'objectif est de permettre le traitement, dans la même procédure, de questions de fait ou de droit liées.

L'exemple suivant reprend une hypothèse où des dommages résultant de faits générateurs différents pourront être traités dans le cadre de la même procédure de réparation collective: une entreprise pharmaceutique vend un médicament contre la grippe basé sur la molécule α . Par la suite, elle intègre cette même molécule dans des vitamines distribuées en grande surface. Il s'avère que cette molécule est nocive. Une action collective pourra être introduite par les personnes préjudiciées par la consommation de la molécule, même si les faits générateurs de leur dommage ne sont pas identiques.

Le fait que l'étendue du préjudice subi par ces personnes varie n'empêche pas le recours à la procédure de réparation collective. Dans l'exemple ci-dessus, certaines personnes pourraient avoir souffert de symptômes bénins (légère fièvre, courbatures temporaires, ...) alors que d'autres seraient gravement atteintes (paralysies, ...).

Les préjudices subis par les personnes lésées peuvent également varier quant à leur nature. Par exemple, un produit nocif pourrait être déversé dans une rivière et entraîner des dommages tant corporels (intoxications, ...) que matériels (pertes de cultures maraîchères, ...).

Lorsque le préjudice varie selon les personnes lésées, celles-ci seront réparties en plusieurs catégories pour la détermination de la réparation, conformément à l'article 12.

L'action collective est ouverte pour tous les préjudices entraînant responsabilité, que celle-ci soit basée sur la commission d'une faute, sur des présomptions, voire même objective. Les cas de responsabilité pour faute ne sont donc pas les seuls concernés.

Le groupe est formé par l'ensemble des personnes physiques et morales lésées par le préjudice de masse et représentées à la procédure. Ces personnes sont les membres du groupe. Le groupe n'est pas doté de la personnalité juridique.

La formation du groupe s'opère par le recours à un système d'options: l'option d'exclusion (qui constitue le principe) et l'option d'inclusion. Le fonctionnement des options est décrit *infra*.

Het beoogde doel is om toe te laten in een zelfde procedure verbonden vragen in verband met feiten of met het recht, gezamenlijk te behandelen.

Het volgende voorbeeld gaat om de hypothese waarin de schade voortvloeiend uit verschillende oorzaken, in het kader van dezelfde procedure tot collectieve schadeafwikkeling kan behandeld worden: een farmaceutische onderneming verkoopt een medicijn tegen de griep op basis van de molecule α . Vervolgens verwerkt ze diezelfde molecule in vitamines die over een grote oppervlakte worden verdeeld. Blijkt dat deze molecule schadelijk is. Een collectieve vordering zou kunnen ingeleid worden door de personen benadeeld door de consumptie van deze molecule, zelfs indien de oorzaken van hun schade niet identiek zijn.

Het feit dat de omvang van de geleden schade van persoon tot persoon varieert, staat niet in de weg tot het beroep doen op een vordering tot collectieve schadeafwikkeling. In het hierboven gestelde voorbeeld zouden bepaalde personen goedaardige symptomen kunnen geleden hebben (lichte koorts, tijdelijke oververmoeidheid,...), terwijl anderen ernstig zouden getroffen zijn (verlammingen,...).

De schade geleden door de benadeelde personen kan eveneens variëren naargelang hun natuur. Een schadelijk product zou bijvoorbeeld in een rivier kunnen gestort worden en zowel lichamelijke schade (vergiftigingen,...) als materiële schade (verlies aan de groentekweek,...) met zich kunnen meebrengen.

Wanneer de schade varieert naargelang de benadeelde personen, zullen zij herverdeeld worden in verschillende subcategorieën voor het bepalen van het schadeherstel, overeenkomstig artikel 12.

De collectieve vordering staat open voor alle aansprakelijkheidsschade, of deze nu gebaseerd is op het begaan van een fout, op vermoedens, of zelfs op objectieve aansprakelijkheid. Het gaat dus niet louter om gevallen van aansprakelijkheid door een fout.

De groep is samengesteld door het geheel van de fysieke personen en rechtspersonen benadeeld door de massaschade en vertegenwoordigd voor de procedure. Deze personen zijn de groepsleden. De groep beschikt niet over rechtspersoonlijkheid.

De groep wordt samengesteld volgens een systeem van opties: de optie tot uitsluiting tot de groep (in principe) en de optie om deel te nemen aan de groep. De werking van deze opties wordt *infra* beschreven.

De par la spécificité des procédures de réparation collective, le nombre total de membres qui composeront le groupe ne sera pas toujours déterminable avec précision. Il devra en revanche être estimé avec le plus de précision possible (articles 18, 2°, 25, § 2, 2° et 26, § 3, 2°).

Le représentant du groupe est désigné dans l'accord en réparation collective ou mentionné dans la décision d'autorisation. Il s'agit d'une représentation sans mandat.

Deux décisions jouent un rôle central dans les procédures de réparation collective: la décision d'homologation et la décision d'autorisation.

La décision d'homologation intervient dans le cadre des accords de réparation collective. Un tel accord ne peut être homologué que s'il répond aux conditions prévues par la loi; par sa décision d'homologation, le juge confère à l'accord les effets d'un jugement d'accord (article 22).

La décision d'autorisation sert de filtre aux actions en réparation collective, dont elle permet également de cerner les contours. La procédure d'autorisation est décrite plus loin.

Art. 3

Les conditions de recevabilité visées à l'article 3 sont applicables tant à la demande d'homologation d'un accord de réparation collective qu'à l'autorisation d'une action en réparation collective.

Deux conditions de recevabilité sont prévues: l'action doit avoir pour objet la réparation d'un préjudice de masse et la demande doit être introduite par un groupe pouvant prétendre à la qualité de représentant (ou aussi, s'agissant d'un accord de réparation collective, par le débiteur signataire d'un accord de réparation collective).

Outre ces conditions de recevabilité, une condition supplémentaire sera requise pour l'autorisation d'une action en réparation collective (article 26, § 2).

Door de eigenheid van de procedures tot collectieve schadeafwikkeling, is het totale aantal groepsleden die deel uitmaken van de groep niet altijd exact bepaalbaar. Het totale aantal groepsleden moet echter met de grootst mogelijke precisie worden geschat (artikelen 18, 25, § 2, en 26, § 3).

De vertegenwoordiger van de groep wordt aangewezen in het akkoord tot collectieve schadeafwikkeling, of vermeld in de toelatingsbeslissing. Het gaat hier om een vertegenwoordiger zonder mandaat.

Er zijn twee beslissingen die een centrale rol spelen in de procedures tot collectieve schadeafwikkeling: de beslissing tot homologatie en de toelatingsbeslissing.

De beslissing tot homologatie bestaat in het kader van de akkoorden tot collectieve schadeafwikkeling. Een dergelijk akkoord kan slechts gehomologeerd worden wanneer zij voldoet aan de vereisten gesteld door de wet; door de beslissing te homologeren, verleent de rechter de gevolgen van een vonnis aan het akkoord (artikel 22).

De toelatingsbeslissing dient als filter voor de vorderingen tot collectieve schadeafwikkeling, waarbij deze evenzeer toelaat de omtrek van het geding te omlijnen. De toelatingsbeslissing wordt verder beschreven.

Art. 3

De ontvankelijkheidsvoorwaarden bepaald in artikel 3 zijn zowel toepasselijk op het verzoek tot homologatie van een akkoord tot collectieve schadeafwikkeling, als op de toelatingsbeslissing van een vordering tot collectieve schadeafwikkeling.

Er zijn twee ontvankelijkheidsvoorwaarden voorzien: het voorwerp van de procedure moet strekken tot het herstel van een massaschade en de vordering moet ingesteld worden door een groepering die op de kwaliteit van een vertegenwoordiger kan aanspraak maken (of, in het geval van een akkoord tot collectieve schadeafwikkeling, door de schuldenaar, ondertekenaar van een akkoord tot collectieve schadeafwikkeling).

Naast deze twee ontvankelijkheidsvoorwaarden, zal er nog een bijkomende voorwaarde vereist zijn voor de toelating van een vordering tot collectieve schadeafwikkeling (artikel 26, § 2).

Art. 4

L'adhésion au groupe s'opère différemment pour les personnes ayant leur résidence habituelle en Belgique et les personnes ayant leur résidence habituelle en dehors de la Belgique. La résidence habituelle doit être entendue au sens de l'article 4, § 2 du Code de droit international privé.

Les personnes qui ont leur résidence habituelle en Belgique à l'expiration du délai d'option sont membres du groupe, à moins qu'elles ne manifestent leur volonté de s'en exclure (système d'option d'exclusion).

Les personnes qui ont leur résidence habituelle en dehors de la Belgique, sont membres du groupe si elles manifestent leur volonté de faire partie du groupe (système d'option d'inclusion).

La différence de traitement entre les résidents et les non résidents se justifie par les deux raisons suivantes:

1°) les non-résidents (s'ils sont dans certains cas autorisés par les règles de compétence internationale à agir devant les tribunaux belges) ne seront pas toujours aisément localisables et ne bénéficieront pas efficacement des mesures de publicité;

2°) en matière de préjudice de masse, la probabilité que le rapport de droit unissant le défendeur et les membres du groupe soit régi par une loi étrangère — et non par le droit belge — est élevée. Il est dès lors souhaitable que les non-résidents ne fassent partie du groupe que s'ils entreprennent une démarche active à cette fin. Cette différence de traitement ne contrevient pas aux règles de compétence internationale et n'empêche pas les non-résidents d'introduire une action individuelle en Belgique ou à l'étranger, conformément aux règles de compétence internationale.

Le texte de la loi ne prévoit pas de modalités d'exercice de l'option. Cette tâche incombera:

— pour l'exercice de l'option via le registre des procédures de réparation collective (par exemple, au moyen d'un formulaire en ligne, ...): au Roi, à qui l'article 16 octroie le pouvoir de déterminer les modalités de fonctionnement de ce registre;

— pour les cas où l'option ne s'exerce par exclusivement via le registre des procédures de réparation collective: les articles 18, 6° et 26, § 3, 6° disposent que l'accord d'homologation et la décision d'autorisation

Art. 4

De aansluiting tot de groep verschilt naargelang de benadeelde personen hun gewone verblijfplaats in België hebben of in het buitenland. De gewone verblijfplaats wordt bedoeld zoals omschreven in artikel 4, § 2 van het Wetboek van internationaal privaatrecht.

De personen die hun gewone verblijfplaats in België hebben en die vóór het verstrijken van de optietermijn de wil niet hebben geuit geen deel uit te maken van de groep, maken deel uit van de groep (exclusief optiesysteem).

De personen die hun gewone verblijfplaats buiten België hebben, zijn groepslid indien ze de wil geuit hebben deel uit te maken van de groep (inclusief optiesysteem).

Het verschil in behandeling tussen de personen met of zonder hun gewone verblijfplaats in België wordt om de twee volgende redenen gerechtvaardigd:

1°) Personen die buiten België wonen (wanneer ze in bepaalde gevallen door de internationale bevoegdheidsregelen toegelaten worden om op te treden voor de Belgische rechtbanken) zullen niet altijd even gemakkelijk te lokaliseren zijn en genieten dus geen doeltreffende maatregelen van openbaarmaking.

2°) Inzake massaschade is de mogelijkheid groot dat het rechtsverband tussen de verweerder en de groepsleden door een buitenlandse wet wordt geregeld, en niet door het Belgische recht. Het is derhalve wenselijk dat de niet-ingezetenen slechts deel van de groep uitmaken als zij daartoe een actieve stap ondernemen. Deze verschillende behandeling overtreedt de internationale bevoegdheidsregelen niet en staat er niet aan in de weg dat de niet-ingezetenen een individuele vordering instellen in België of in het buitenland overeenkomstig de internationale bevoegdheidsregelen.

De tekst van de wet voorziet niet in nadere regels voor het uitoefenen van het optierecht. Deze taak zal rusten:

— voor de uitoefening van het optierecht via het register van de procedures tot collectieve schadeafwikkeling (bijvoorbeeld via een formulier online,...): op de Koning, aan wie artikel 16 de macht toekent om de modaliteiten van de werking van dit register te bepalen.

— wanneer het optierecht zich niet helemaal via het register van de procedures tot collectieve schadeafwikkeling afspeelt: de artikelen 18, 6° en 26, § 3, 6° stipuleren dat het akkoord tot homologatie en de

établissent les modalités d'exercice de l'option. Par exemple, le juge pourrait considérer que les circonstances justifient que l'option s'exerce par lettre adressée au représentant.

Art. 5

Par dérogation à l'article 4, l'accord de réparation collective ou la décision d'autorisation peuvent prévoir que l'adhésion au groupe des résidents en Belgique s'opérera par un système d'option d'inclusion. Dans cette hypothèse, l'adhésion se déroulera selon le système de l'option d'inclusion pour la totalité du groupe.

Art. 6

Les membres du groupe (c'est-à-dire les personnes lésées par le préjudice de masse qui, pendant le délai fixé à cette fin, n'ont pas manifesté la volonté de s'exclure du groupe ou qui, dans un système d'option d'inclusion, ont manifesté la volonté de faire partie du groupe) perdent le droit d'assigner individuellement le défendeur à l'action en réparation collective ou, selon le cas, le cocontractant à l'accord de réparation collective.

La règle est logique et nécessaire au bon déroulement de la procédure de réparation collective.

Elle s'applique *mutatis mutandis* comme les actions intentées dans le cadre d'une procédure d'arbitrage.

Art. 7

L'exercice du droit d'option est un acte réceptice irrévocable. L'optant ne peut donc plus se rétracter dès lors que l'acte par lequel il a manifesté sa volonté, selon le cas, de faire partie du groupe ou de ne pas faire partie de celui-ci, est parvenu à son destinataire.

L'irrévocabilité est motivée essentiellement par des raisons pratiques: une pluralité d'options par personne serait difficilement gérable, principalement lorsque l'option ne s'exerce pas uniquement en ligne (voir le commentaire de l'article 4).

toelatingsbeslissing de modaliteiten van het optierecht uiteenzetten. De rechter zou bijvoorbeeld kunnen overwegen dat de omstandigheden een optie per brief geadresseerd aan de vertegenwoordiger rechtvaardigen.

Art. 5

In afwijking van artikel 4 kunnen het akkoord tot collectieve schadeafwikkeling of de toelatingsbeslissing bepalen dat de benadeelde personen die hun gewone verblijfplaats hebben in België, enkel deel uitmaken van de groep wanneer zij hun wil hieromtrent geuit hebben. In deze hypothese zal de samenstelling van de groep gebeuren volgens een inclusief optiesysteem voor het geheel van de groep.

Art. 6

De groepsleden (dat wil zeggen de personen benadeeld door de massaschade, die gedurende de optie-termijn de wil niet hebben geuit zich uit te sluiten uit de groep of die, in een inclusief optiesysteem, de wil hebben geuit om deel te nemen aan de groep) verliezen het recht om een individuele vordering tot schadeafwikkeling in te stellen tegen de verweerder of, tegen de tegenpartij aan het akkoord tot collectieve schadeafwikkeling.

Deze regel is logisch en noodzakelijk voor het goede verloop van de procedure tot collectieve schadeafwikkeling.

Ze wordt *mutatis mutandis* toegepast zoals de vorderingen in het kader van een arbitrageprocedure.

Art. 7

Het uitoefenen van het optierecht is een onherroepelijke handeling. De persoon die opteert kan zich dus niet meer herroepen vanaf het moment dat de handeling waarmee hij zijn wil heeft geuit, naargelang het geval, om al dan niet tot de groep te behoren, de bestemming heeft bereikt.

De onherroepelijkheid wordt voornamelijk door middel van praktische redenen gemotiveerd: een verscheidenheid aan opties per persoon zou moeilijk te beheren zijn, hoofdzakelijk wanneer de optie niet louter online kan uitgeoefend worden (zie de bespreking bij artikel 4).

Art. 8

L'article 8 concerne les personnes lésées sujettes au système de l'option d'exclusion (article 4).

Lorsque l'une de celles-ci a, antérieurement à l'expiration du délai d'option, intenté une action individuelle en justice pour le même dommage et la même cause contre un ou plusieurs défendeurs à la procédure de réparation collective (ou contre un ou plusieurs débiteurs de la réparation aux termes d'un accord de réparation collective), elle est réputée s'exclure de la procédure de réparation collective si elle ne se désiste pas de son action individuelle.

Par l'utilisation des termes "demande individuelle en réparation", la loi vise les procédures contentieuses tant devant les tribunaux judiciaires que devant les tribunaux arbitraux.

Le Roi déterminera, sur la base de l'article 16 de la loi, la manière dont l'exclusion prévue par l'article 8 apparaîtra au registre des procédures de réparation collective. Le défendeur devrait en tout état de cause pouvoir requérir que la poursuite de la procédure, après l'expiration du délai d'option, soit mentionnée au registre afin que le demandeur sur l'action individuelle ne puisse pas obtenir deux fois la réparation.

Article 9

Le groupe ne possède qu'un représentant.

Il s'agira en principe de la personne ou de l'association qui prend l'initiative de la négociation ou de la procédure. Le rôle du juge consistera à confirmer le représentant, sauf s'il existe des motifs tenant à l'absence de représentativité ou d'aptitude.

L'aptitude du représentant à mener la procédure est laissée à l'appréciation du juge. La notion d'aptitude ne doit pas être confondue avec celle de capacité juridique.

Le représentant ne doit pas obligatoirement avoir subi lui-même le préjudice de masse.

Le représentant peut être une association de fait ou de droit ou une société à finalité sociale dont le but ou l'objet social ou statutaire est en rapport direct avec la réparation d'un ou de plusieurs préjudices de masse,

Art. 8

Artikel 8 betreft de benadeelde personen binnen een exclusief optiesysteem (artikel 4).

Wanneer één van hen vóór het verstrijken van de optietermijn reeds een individuele vordering heeft ingesteld tegen de verweerder(s) aan de procedure tot collectieve schadeafwikkeling, voor dezelfde schade en dezelfde oorzaak (of tegen één of meerdere debiteuren van de schadeafwikkeling in het kader van een akkoord tot collectieve schadeafwikkeling), wordt deze persoon geacht haar wil geuit te hebben geen deel uit te maken van de groep indien zij geen afstand heeft gedaan van haar individuele vordering.

Door het gebruik van de termen "individuele vordering tot schadeherstel" beoogt de wet de gerechtelijke procedures zowel voor de gerechtelijke rechtbanken als voor de arbitrale rechtbanken.

De Koning zal op grond van artikel 16 van de wet de manier bepalen waarop de uitsluiting bedoeld in artikel 8 openbaar zal gemaakt worden in het register van de procedures tot collectieve schadeafwikkeling. De verweerder zou in elk geval moeten kunnen eisen dat het vervolg van de procedure, na het verstrijken van de optietermijn, in het register wordt vermeld teneinde dat de eiser van een individuele vordering geen twee maal schadeherstel verkrijgt.

Art. 9

De groep wordt vertegenwoordigd door slechts één vertegenwoordiger.

Het zal in principe gaan om de persoon of de vereniging die het initiatief neemt tot de onderhandelingen of tot de procedure. De rol van de rechter zal bestaan uit de bevestiging van de hoedanigheid van de vertegenwoordiger, behalve indien er redenen zijn die verband houden met een onvoldoende representativiteit of geschiktheid.

De geschiktheid van de vertegenwoordiger om de procedure te leiden, behoort tot de appreciatie van de rechter. Het begrip "geschiktheid" mag niet verward worden met de juridische bekwaamheid.

Het is niet verplicht dat de vertegenwoordiger zelf ook benadeeld is door de massaschade.

De vertegenwoordiger is mogelijks een feitelijke vereniging of een vereniging in rechte of een vennootschap met sociaal oogmerk waarvan het sociaal doel of het maatschappelijk doel een rechtstreeks verband vertoont

justifiant d'une représentativité suffisante au regard du préjudice de masse et du groupe concernés.

La définition des associations s'inspire de la jurisprudence de la Cour constitutionnelle (n° 201/2005 du 21 décembre 2005, n° 13/2003 du 22 janvier 2003 et n° 125/2000 du 29 novembre 2000) et du Conseil d'État (n° 178 585 du 15 janvier 2008, n° 120 656 du 17 juin 2003, n° 117 898 du 3 avril 2003 et n° 21 384 du 11 septembre 1981 (Arr. Cons. État, 1981, 1283)).

Pour atteindre ses objectifs, la loi doit, en effet, permettre aux personnes victimes d'un préjudice de masse de se regrouper pour agir collectivement sans être obligées d'adopter la forme d'une association sans but lucratif, laquelle constitue un cadre juridique nécessitant l'accomplissement de nombreuses formalités qui pourraient décourager les personnes lésées à agir.

La recevabilité d'une association de fait à introduire la procédure de réparation collective ne présente pas les inconvénients que celle-ci peut entraîner dans les procédures classiques — à savoir l'introduction de litiges par des personnes non directement concernées, avec le risque d'une multiplication des procédures — dès lors, premièrement, que la présente procédure a pour objectif de réunir toutes les personnes qui pourraient introduire une procédure individuelle et que, deuxièmement, la loi exige que celle-ci présente un caractère représentatif.

Les personnes physiques ne sont pas autorisées à représenter le groupe. La représentation du groupe par une personne physique, seule, n'est en effet pas souhaitable: elle ne pousse pas les personnes lésées à se réunir (ce qui pourrait rendre certaines étapes, telle la détermination du préjudice, plus difficiles) et présente des risques au niveau de la gestion de la procédure (par exemple, pour en assurer l'exécution, pour informer les personnes lésées, ...).

Art. 10

Cet article prévoit de quelles manières la représentation prend fin.

La représentation prend en principe fin lorsque l'obligation de réparation a été entièrement exécutée.

met één of meerdere schadeposten van de massaschade en die een voldoende representativiteit bezit in verband met de massaschade en de betrokken groep.

De definiëring van de verenigingen is geïnspireerd door de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof (nr. 201/2005 van 21 december 2005, nr. 13/2003 van 22 januari 2003 en nr. 125/2000 van 29 november 2000) en van de Raad van State (nr. 178 585 van 15 januari 2008, nr. 120 656 van 17 juni 2003, nr. 117 898 van 3 april 2003 en nr. 21 384 van 11 september 1981 (Arr. R.v.St., 1981, 1283)).

Om het beoogde doel te bereiken, moet de wet in feite aan de slachtoffers van een massaschade toelaten zich te groeperen om collectief te handelen zonder verplicht te zijn om de vorm van een vereniging zonder winst aan te nemen, wat een juridisch kader vormt waarbij er talrijke formaliteiten noodzakelijk zijn die de benadeelde personen zullen ontmoedigen om te handelen.

De toelating van een feitelijke vereniging om een procedure tot collectieve schadeafwikkeling in te stellen houdt niet de nadelen in welke een normale procedure zou kunnen meebrengen — te weten de inleiding van geschillen door personen die niet rechtstreeks getroffen zijn, met het risico van een verscheidenheid aan procedures — vanaf wanneer, eerst en vooral, de huidige procedure tot doel heeft om alle personen die een individuele vordering zouden kunnen instellen te verenigen, en ten tweede, de wet vereist dat deze procedure een vertegenwoordigend karakter bezit.

Het is niet toegelaten aan fysieke personen om de groep te vertegenwoordigen. De vertegenwoordiging van de groep door slechts één enkele persoon is eigenlijk niet wenselijk: het dwingt de benadeelde personen niet om zich te groeperen (wat bepaalde fases, zoals het vaststellen van de schade, moeilijker maakt) en het houdt tevens risico's in op het niveau van het beleid van de procedure (bijvoorbeeld om de uitvoering ervan te verzekeren, om de benadeelde personen te informeren, ...).

Art. 10

Dit artikel bepaalt op welke manieren de vertegenwoordiging wordt beëindigd.

De vertegenwoordiging wordt in principe beëindigd wanneer de toegekende schadevergoeding volledig is uitgekeerd aan de leden.

La représentation pourra toutefois s'achever avant que la totalité de la réparation ait été versée, si:

— l'obligation de réparation consiste dans le versement d'une somme d'argent qui ne peut être répartie sur la base des articles 45 ou 46 de la loi;

— l'obligation de réparation est prescrite, selon le droit commun;

— l'accord de réparation collective ou la décision du juge (articles 18, 7°, et 33, qui permettent la fixation de modalités particulières pour la réparation) prévoient que la représentation s'achève avant ce délai, en confiant par exemple à un liquidateur la charge de veiller à la réparation.

Le représentant peut être remplacé en cours de procédure s'il ne satisfait plus aux conditions de l'article 9, ou à sa demande.

Le groupe est lié par les actes accomplis en son nom par un représentant qui est par la suite remplacé.

Art. 11

Le représentant remet chaque année un rapport détaillé au tribunal.

Le dépôt du rapport fait courir le délai de prescription de l'action en responsabilité professionnelle du représentant.

Art. 12

La répartition des membres en catégories permet de calculer la réparation de manière adaptée.

Cette répartition s'opère sur la base de critères factuels. Par exemple, dans le cadre de l'affaire DES aux Pays-Bas, les membres du groupe avaient été répartis en catégories selon deux critères: critères relatifs à la personne (mère, fille, fils) et critères relatifs au dommage (problèmes de fertilité, cancers, ...).

De vertegenwoordiging kan echter al een einde nemen vooraleer de gehele schadevergoeding werd uitgekeerd, wanneer:

— de verplichting bestaat uit het storten van een geldsom die niet kan verdeeld worden op grond van de artikelen 45 of 46 van de wet;

— de verplichting tot schadeherstel is verjaard overeenkomstig het gemeen recht;

— het akkoord tot collectieve schadeafwikkeling of de beslissing van de rechter (artikelen 18, 7° en 33, die het vaststellen van bijzondere modaliteiten voor het schadeherstel toelaten) bepalen dat de vertegenwoordiging vóór deze termijn eindigt, door bijvoorbeeld aan een vereffenaar de opdracht te geven om op de schadeafwikkeling toe te zien.

De vertegenwoordiger wordt gedurende de procedure vervangen indien hij niet meer voldoet aan de voorwaarden van artikel 9, of indien hij zelf vraagt om vervangen te worden.

De groep is gebonden door de handelingen gesteld in naam van de vertegenwoordiger die later wordt vervangen.

Art. 11

De vertegenwoordiger overhandigt elk jaar een omstandig verslag aan de rechtbank.

De neerlegging van het verslag doet de verjaringstermijn van de vordering in beroepsaansprakelijkheid tegen de vertegenwoordiger lopen.

Art. 12

De verdeling van de groepsleden in verschillende subcategorieën maakt het mogelijk om het schadeherstel op aangepaste wijze te berekenen.

Deze verdeling gebeurt op basis van feitelijke criteria. In de zaak DES in Nederland werden de groepsleden bijvoorbeeld verdeeld in subcategorieën volgens twee criteria: criteria betreffende de persoon (moeder, dochter, zoon) en criteria betreffende de schade (vruchtbaarheidsproblemen, kanker,...).

Tableau 1: catégories de dommages pour la consommation de diéthylstilbestrol (DES) et montant des réparations fixées par le Fonds DES

Tabel 1: categorieën van schade voor de consumptie van diethylstilbestrol (DES) en het bedrag van de schadeafwikkeling bepaald door het DES-fonds.

Catégories de dommages	Affections	Montant de la réparation
<i>Categorieën van schade</i>	<i>Aandoening</i>	<i>Bedrag van de schadeafwikkeling</i>
DES - Filles / DES - dochters		
Catégorie 1 <i>Categorie 1</i>	Adénosisme et dérèglements du col de l'utérus ou du vagin / <i>Adénosisme en vormafwijkingen van de baarmoederhals of de vagina</i>	€ 500,-
Catégorie 2 <i>Categorie 2</i>	Dérèglement prémalin du vagin et du col de l'utérus: CIN I, II, III et VAIN I, II, III / <i>Lichte, matige, ernstige dysplasie of vormafwijkingen aan de vagina en aan de baarmoederhals: CIN I, II, III et VAIN I, II, III</i>	€ 550,-
Catégorie 3 <i>Categorie 3</i>	Problèmes de fertilité et de grossesse / <i>Vruchtbaarheids- en zwangerschapsproblemen</i>	€ 800,- à € 1225,-
Catégorie 4 <i>Categorie 4</i>	Problèmes de fertilité et de grossesse avec impossibilité de donner naissance à un enfant, ce qui inclut la naissance d'un enfant ne survivant pas plus de trois mois; vagino-sténose / <i>Vruchtbaarheids- en zwangerschapsproblemen zonder levend kind, waarvan ook sprake is in het geval een kind binnen drie maanden na de geboorte is overleden; vaginale stenose</i>	€ 1450,- à € 2400,-
Catégorie 5 <i>Categorie 5</i>	Dérèglement malin du col de l'utérus sans adénocarcinome / <i>Maligniteit van de baarmoederhals zonder adénocarcinome</i>	€ 17 150,- à € 23 150,-
Catégorie 6 <i>Categorie 6</i>	Adénocarcinome au col de l'utérus ou au vagin / <i>Adénocarcinome aan de baarmoederhals of aan de vagina</i>	€ 55 000,- à € 125 000,-
DES — Mères / DES-moeders		
Catégorie 1 <i>Categorie 1</i>	Cancer du sein / <i>Borstkanker</i>	€ 1775,- à € 4550,-
DES — Fils / DES-zonen		
Catégorie 1 <i>Categorie 1</i>	Epididymiscystite et/ou hypoplasie du testicule / <i>Epididymiscysten en/of hypoplastische testis</i>	€ 225,-
CIN = néoplasie intra-épithéliale du col de l'utérus / <i>intra-épithéliale néoplasie van de baarmoederhals</i>		
VAIN = néoplasie intra-épithéliale du vagin / <i>intra-épithéliale néoplasie van de vagina</i>		

Art. 13

L'introduction des procédures de réparation collective entraîne, conformément au droit commun, l'interruption de la prescription des droits des membres du groupe. Elle entraîne en outre la suspension de la prescription en faveur des personnes lésées qui, constituant des membres potentiels du groupe, exerceront leur droit d'option de manière à ne pas être représentées à la procédure. La prescription est également suspendue en cas de refus d'homologation ou d'irrecevabilité de l'action.

À défaut, les personnes lésées pourraient être contraintes d'introduire une action individuelle pour préserver leurs droits.

Art. 14

L'article 14 dispose qu'il est statué sur la procédure en réparation collective nonobstant toute poursuite exercée, en raison des mêmes faits, devant une juridiction pénale. L'objectif est d'éviter que les poursuites pénales ne retardent et compromettent la procédure de groupe.

Une partie qui se constitue partie civile devant les juridictions pénales n'est, en raison de la règle prévue à l'article 8, pas membre du groupe et ne bénéficiera pas de la procédure collective, à moins qu'elle se désiste de sa constitution de partie civile avant l'expiration du délai d'option.

Art. 15

La procédure de réparation collective n'empêche pas les parties de résoudre leur différend en recourant à des modes alternatifs de résolution des conflits. La solution vaut également pour les transactions, la loi ne dérogeant pas au droit commun.

L'article 15 ne vise que les modes alternatifs amiables de résolution des conflits.

Les modes alternatifs contentieux sont régis par les articles 6 et 8. Sont seuls visés les modes alternatifs de résolution des conflits auxquels les membres prennent personnellement part.

Art. 13

Het inleiden van procedures tot collectieve schadeafwikkeling heeft, overeenkomstig het gemeen recht, de onderbreking van de verjaring van de rechten van de groepsleden tot gevolg. Bovendien heeft het inleiden van deze procedures tot gevolg dat de verjaring in het voordeel van de benadeelde personen wordt opgeschort. Deze personen zullen als potentiële leden van de groep hun optierecht uitoefenen om niet voor de procedure vertegenwoordigd te worden. De verjaring wordt eveneens in geval van weigeringen van homologatie of niet-ontvankelijkheid van de vordering opgeschort.

Bij gebrek zouden de benadeelde personen verplicht kunnen worden om een individuele vordering in te stellen om hun rechten te vrijwaren.

Art. 14

Artikel 14 stipuleert dat de rechtsvordering tot collectieve schadeafwikkeling wordt behandeld niettegenstaande mogelijke vervolgingen wegens dezelfde feiten voor een strafrechtelijke rechtbank. De opzet is te vermijden dat de strafrechtelijke vervolgingen de procedure van de groep uitstellen en schaden.

Een partij die een burgerlijke vordering instelt voor de strafrechtelijke rechtbank is volgens artikel 8 geen groepslid en zal niet van de collectieve procedure kunnen genieten, tenzij deze partij afstand doet van haar burgerlijke partijstelling vóór het verstrijken van de termijn waarin ze een keuze kan maken of ze tot de groep behoort.

Art. 15

De procedure tot collectieve schadeafwikkeling doet geen afbreuk aan de mogelijkheid voor de partijen om deel te nemen aan een minnelijke regeling van het geschil in het kader van de alternatieve geschillenregeling. Deze oplossing geldt evenzeer voor de transacties; de wet wijkt niet af van het gemeen recht.

Artikel 15 viseert enkel de minnelijke regeling voor het oplossen van de geschillen.

De alternatieve geschillenregeling wordt geregeld door de artikelen 6 en 8. Enkel de alternatieve geschillenregelingen waaraan de groepsleden persoonlijk deelnemen worden geviseerd.

L'article 15 ne permet pas au représentant de représenter les membres dans le cadre de ces modes alternatifs.

Le Roi déterminera la publicité qui devra être donnée à ces accords. Il sera nécessaire que l'existence de ces accords apparaisse au registre des procédures de réparation collective, afin que la partie à l'accord individuel n'obtienne pas une deuxième fois réparation.

Art. 16

La publication d'un registre permettant aux membres d'accéder aux informations relatives à la procédure de réparation collective est nécessaire, d'une part pour le succès de celle-ci, d'autre part pour permettre aux personnes lésées d'exercer leurs droits.

Le Roi est chargé de définir les modalités de fonctionnement, de gestion et d'organisation pratique de ce registre et, lorsque cela n'est pas précisé par la loi, les actes qui doivent y être publiés tant du point de vue du contenu que de la forme.

Ce registre doit être accessible en ligne. D'autres systèmes de publication de ce registre doivent également être prévus: accessibilité dans les justices de paix, par exemple.

Art. 17

Toute partie à un accord de réparation collective peut saisir le juge par requête afin d'obtenir l'homologation de l'accord. Toute association ou personne qui pourrait prétendre à la qualité de représentant, peut intervenir volontairement à la cause pour faire valoir ses observations, relativement au contenu de l'accord. Par exemple, une association pourrait faire valoir que certaines personnes ont été exclues de la réparation collective de manière non justifiée, que leur préjudice a été calculé de manière erronée, etc.

Art. 18

L'article 18 précise les informations que l'accord de réparation collective, qui sera publié afin d'informer le public, doit mentionner.

Artikel 15 laat de vertegenwoordiger niet toe om de groepsleden in het kader van deze alternatieve geschillenregeling te vertegenwoordigen.

De Koning zal de publiciteit bepalen die aan deze akkoorden zal moeten gegeven worden. Het zal noodzakelijk zijn dat het bestaan van deze akkoorden uit het register van collectieve schadeafwikkeling blijkt opdat de partij aan het individuele akkoord geen tweede keer schadevergoeding verkrijgt.

Art. 16

De bekendmaking van een register dat de groepsleden toelaat de informatie te bereiken betreffende de procedure tot collectieve schadeafwikkeling is noodzakelijk. Enerzijds voor het welslagen van de procedure en anderzijds om de benadeelden toe te staan hun rechten uit te oefenen.

De Koning wordt belast met het bepalen van de werking, het beleid en de praktische organisatie van het register en, wanneer dit niet door de wet werd gepreciseerd, met het bepalen van de handelingen die zowel vanuit het oogpunt van de inhoud als van de vorm bekendgemaakt moeten worden.

Dit register moet online toegankelijk zijn. Er moeten eveneens in andere publicatiemethodes voorzien worden, zoals bijvoorbeeld de toegankelijkheid in de vrederechten.

Art. 17

Elke partij bij het akkoord tot collectieve schadeafwikkeling kan de rechter van beroep vatten bij verzoekschrift teneinde de homologatie van het akkoord te verkrijgen. Elke vereniging of persoon die op de hoedanigheid van vertegenwoordiger aanspraak zou kunnen maken, kan vrijwillig tussenkomen om zijn opmerkingen aangaande de inhoud van het akkoord te doen gelden. Een vereniging zou bijvoorbeeld kunnen opwerpen dat bepaalde personen onrechtmatig werden uitgesloten van de collectieve schadeafwikkeling, dat hun schade op verkeerde wijze werd berekend, enz.

Art. 18

Artikel 18 bepaalt welke informatie het akkoord tot collectieve schadeafwikkeling, die bekendgemaakt wordt teneinde het publiek te informeren, moet bevatten.

Y sont mentionnés:

1° *“la description détaillée du préjudice de masse objet de l'accord”*;

2° *“la description du groupe et, le cas échéant, de ses différentes sous-catégories, ainsi qu'une évaluation aussi précise que possible du nombre de personnes lésées qui pourraient en devenir membres”*. L'évaluation du nombre de membres du groupe est indicative: l'accord ne devrait en principe pas être remis en question s'il s'avère par la suite que l'estimation n'est pas suffisamment précise. Les parties pourront toutefois, dans la détermination des modalités de calcul du dommage, prévoir que le calcul sera adapté s'il apparaît que le groupe a été mal évalué;

3° *“les noms, prénom, domicile des protagonistes, ainsi que le cas échéant, la qualité du représentant du groupe”*. Pour les associations de fait, une liste de membres ainsi qu'une élection de domicile sont requises;

4° *“les noms, prénoms et domicile du ou des débiteurs de la réparation”*;

5° *“le système d'option retenu”*. L'accord doit respecter les règles fixées par les articles 4 et 5;

6° *“le délai de l'option (qui doit être compris entre 30 jours et six mois) ainsi que les modalités de celle-ci”*;

7° *“les modalités et le contenu de la réparation”*. Les parties s'accordent librement sur, notamment: la forme de la réparation (celle-ci peut avoir lieu en nature ou par équivalent), les modalités (y compris les personnes chargées de la répartition) et délais de paiement de celle-ci, ainsi que sur les modalités de calcul du dommage.

L'article 18, 7° précise, pour ce qui concerne les modalités de calcul du dommage, que *“Lorsque la réparation a lieu par équivalent, le montant de l'indemnité peut être calculé sur une base individuelle ou globale, pour l'ensemble ou certaines catégories du groupe”*. Par exemple, une rivière est polluée et l'on peut distinguer plusieurs types de dommages: celui des horticulteurs dont la production est invendable et les terrains pollués (catégorie A), celui des riverains particuliers dont les terrains sont pollués (catégorie B) et celui des touristes en vacance dans la région (catégorie C).

Wordt vermeld:

1° *“de gedetailleerde beschrijving van de massaschade die het voorwerp uitmaakt van het akkoord”*;

2° *“de beschrijving van de groep en desgevallend van de verschillende subcategorieën, evenals een zo nauwkeurig mogelijke evaluatie van het aantal benadeelde personen die groepsleden zouden kunnen worden”*. De evaluatie van het aantal groepsleden is indicatief: het akkoord zou in principe niet opnieuw ter discussie moeten gesteld worden wanneer vervolgens blijkt dat de schatting niet voldoende nauwkeurig is. De partijen zullen echter in de bepaling modaliteiten van de schadeberekening kunnen voorzien dat de berekening zal aangepast worden wanneer blijkt dat de groep verkeerd werd geëvalueerd;

3° *“de namen, voornamen en woonplaats van de hoofdpersonen, en desgevallend de hoedanigheid van de vertegenwoordiger”*. Voor de feitelijke verenigingen, zijn een lijst van leden evenals een woonplaatskeuze vereist;

4° *“de namen, voornamen en woonplaats van de debiteuren van het schadeherstel”*;

5° *“het optiesysteem dat weerhouden wordt”*. Het akkoord moet de regels vastgesteld in artikelen 4 en 5 naleven;

6° *“de termijn (minimum 30 dagen en maximum 6 maanden) en de nadere regels voor de uitoefening van het optierecht”*;

7° *“de modaliteiten en de inhoud van het schadeherstel”*. De partijen komen vrij tot een akkoord over met name: de vorm van het schadeherstel (in natura of bij equivalent), de modaliteiten ervan (inbegrepen de personen belast met het schadeherstel) en de termijn waarin deze betaald moet worden, evenals de modaliteiten van de berekening van de schade.

Artikel 18, 7° stipuleert, voor wat betreft de modaliteiten van de berekening van de schade, dat *“wanneer het schadeherstel gebeurt bij equivalent, kan het bedrag van de schadevergoeding berekend worden op een individuele of een globale basis, voor het geheel of voor bepaalde categorieën van de groep”*. Zo kan men bijvoorbeeld verschillende soorten schade onderscheiden wanneer een rivier vervuild is: de schade van de tuinbouwkundige wiens terreinen verontreinigd zijn en hun productie niet meer verkoopbaar is (categorie A), de schade van de bijzondere bewoners wiens terreinen verontreinigd zijn (categorie B), en de schade van de toeristen die op vakantie zijn in deze regio (categorie C).

L'accord pourrait prévoir que les horticulteurs auront droit à une réparation par équivalent de 2 500 euros par tonne de cerise et de 2 000 euros par tonne d'abricot, en plus d'une somme de 100 euros par mètre carré de terrain, afin de décontaminer ceux-ci. Le tout serait payable dans les 3 mois de la preuve du préjudice qui serait évalué, à l'intermédiaire d'une société agricole déterminée, en pesant la quotité de la récolte qui est inexploitable et en évaluant la superficie du terrain.

Concernant les riverains particuliers, l'accord pourrait prévoir une réparation en nature, consistant en le nettoyage des terrains ainsi qu'une indemnité de 50 euros par personne, payable dans les deux mois.

Pour les vacanciers, dont l'accord estime le nombre à 1 000 et le préjudice à 100 euros, le versement au représentant d'une somme globale de 100 000 euros pourra être prévu, en précisant que celle-ci sera versée à l'intermédiaire du représentant auprès duquel les personnes lésées se seront manifestées.

La loi n'oblige pas le représentant à veiller personnellement à la réparation. Son intervention sera en principe requise en cas de réparation par équivalent, puisqu'il sera la plupart du temps le mieux placé à cette fin, mais l'accord pourrait prévoir une autre solution; il pourrait donc être fait appel à un tiers liquidateur.

8° Les garanties que le débiteur doit fournir peuvent être de toute sorte, du moment qu'elles établissent sa solvabilité et partant son aptitude à exécuter l'accord. Le débiteur ne doit donc pas nécessairement fournir des sûretés personnelles ou réelles.

9° *“La procédure de révision de l'accord de réparation collective en cas d'apparition de dommages, prévisibles ou non, après son homologation. Si aucune méthode n'est déterminée, l'accord ne lie pas les membres pour tout dommage nouveau ou pour toute aggravation imprévisible du dommage survenant postérieurement à la conclusion de l'accord”.*

Le point 9° de l'article 18 laisse aux parties la faculté de s'accorder sur les modalités de réparation des dommages qui apparaissent suite à la conclusion de l'accord.

Het akkoord zou kunnen bepalen dat de tuinbouwkundigen recht zullen hebben op een schadeherstel bij equivalent van 2 500 euro per ton kersen en van 2 000 euro per ton abrikozen, vermeerderd met een som van 100 euro per vierkante meter terrein, teneinde deze te ontsmetten. Het geheel zou betaalbaar zijn binnen de 3 maanden na het bewijs van de schade die geëvalueerd wordt d.m.v. een bemiddeling van een bepaalde landbouwvennootschap, door het evenredige bedrag van de oogst te wegen die niet exploiteerbaar is en door de oppervlakte van het terrein te evalueren.

Betreffende de bijzondere bewoners zou het akkoord in een herstel in natura kunnen voorzien, dat bestaat uit het reinigen van de terreinen, evenals een schadevergoeding van 50 euro per persoon, betaalbaar binnen 2 maanden.

Voor de toeristen die in deze regio op vakantie zijn, waarvan het akkoord het aantal vakantiegangers aan 1 000 schat, en de schade aan 100 euro, zou in de storting van een globaal bedrag van 100 000 euro aan de vertegenwoordiger kunnen voorzien zijn, door te verklaren dat deze som aan een bemiddelaar van de vertegenwoordiger gestort wordt waarbij de benadeelden zich kunnen kenbaar maken.

De wet verplicht de vertegenwoordiger niet om persoonlijk toe te zien op het schadeherstel. Zijn tussenkomst zou in principe vereist zijn in geval van herstel bij equivalent, omdat hij hiervoor in de meeste gevallen het best geplaatst is. Maar het akkoord zou ook kunnen voorzien in een andere oplossing. Hij kan dus beroep doen op een derde vereffenaar.

8° De waarborgen die de schuldenaar moet leveren kunnen zeer verschillend zijn, vanaf het ogenblik dat ze zijn solvabiliteit en dientengevolge zijn geschiktheid om het akkoord uit te voeren vaststellen.

9° *“de procedure tot herziening van het akkoord tot collectieve schadeafwikkeling in het geval zich nieuwe al dan niet voorzienbare schade na homologatie van het akkoord zou voordoen. Indien het akkoord geen herzieningsmethode bepaalt, zijn de leden niet gebonden voor elke nieuwe schade of voor elke onvoorzienbare schadeverergering die zich na de homologatie voordoet.”*

Artikel 18, 9° laat aan de partijen de mogelijkheid om een akkoord te sluiten over welke methoden de schade wordt hersteld die zich na het sluiten van de overeenkomst voordoet.

Il va de soi que la règle vise uniquement les dommages de masse qui font l'objet du litige, et non ceux dont il n'a pas été discuté.

Prenons l'exemple suivant: un médicament cause des problèmes de grossesse. À l'époque de la procédure, seuls des problèmes mineurs ont été détectés et réparés.

Si des problèmes majeurs (par exemple, une infertilité) apparaissent par la suite, ceux-ci tombent dans le champ d'application de l'article 18, 9°: soit une méthode de réparation a été fixée dans l'accord de réparation collective et elle lie les membres, soit rien n'est prévu et la réparation de ce dommage devra faire l'objet d'une nouvelle procédure.

En revanche, s'il apparaît par la suite que le même médicament a également provoqué des cas d'hémophilie, dans cette hypothèse non visée dans le cadre de la procédure collective, il s'agit d'un dommage distinct qui pourra faire l'objet d'une procédure de réparation collective distincte, ou d'actions individuelles.

10° *“Les modalités de la publicité qui devra être donnée à l'accord et la répartition de la charge des frais de cette publicité”*. Il est ici question des mesures autres que la publication de l'accord au registre des procédures de réparation collective, qui est toujours requise: publications dans les journaux, publicité télévisée, envoi de lettres à certains corps de métiers, ...

Les mesures de publicité sont laissées à la discrétion des parties, sous le contrôle du juge. La loi permet d'imposer des obligations d'information au défendeur. Par exemple, un banquier pourrait être contraint d'informer ses clients de l'existence d'une procédure dirigée contre lui, si cette information est nécessaire pour la défense des droits des membres du groupe.

On insistera sur le fait que ces mesures de publicité sont d'une importance fondamentale pour les procédures de réparation collective, qui fonctionnent sur le principe de l'option d'exclusion: ce sont en effet elles qui permettent d'informer les membres du groupe et qui, *in fine*, permettent d'assurer la défense adéquate des droits du groupe.

Het spreekt vanzelf dat deze regel enkel de massaschade beoogt die het onderwerp is van het geschil en niet de schade waarover er nog geen discussie bestond.

Nemen we als voorbeeld een medicatie dat zwangerschapsproblemen veroorzaakt. Ten tijde van de procedure werden alleen de minder belangrijke problemen ontdekt en hersteld.

Wanneer er vervolgens belangrijkere problemen (zoals onvruchtbaarheid) werden ontdekt, vallen deze ook onder het toepassingsgebied van artikel 18, 9°: ofwel werd er een herstelmethode bepaald in het akkoord tot collectieve schadeafwikkeling en bindt dit de groepsleden, ofwel is er niets bepaald en zal het schadeherstel onderworpen zijn aan een nieuwe procedure.

Wanneer er daarentegen vervolgens blijkt dat de medicatie ook gevallen van hemofilie heeft veroorzaakt, zal de in deze door de procedure niet — voorziene hypothese, een onderscheiden schade betreffen, die onderworpen zal zijn aan een onderscheiden procedure tot collectieve schadeafwikkeling, of aan individuele vorderingen.

10° *“de wijze waarop het akkoord dient bekend gemaakt te worden evenals de verdeling van de kosten hiervan”*. Het gaat hier om andere maatregelen dan de publiciteit van het akkoord in het register van de procedures van de collectieve schadeafwikkeling, welke steeds vereist is: publicatie in kranten, via de televisie, het versturen van brieven aan vakgroepen, ...

De manier van publiciteit wordt aan het oordeel van de partijen overgelaten, onder toezicht van de rechter. De wet laat toe dat er informatieverplichtingen aan de verweerder worden opgelegd. Een bankier zou bijvoorbeeld verplicht kunnen worden om zijn cliënten in kennis te stellen van een procedure die tegen hem wordt ingeleid wanneer deze informatie noodzakelijk is voor de verdediging van de rechten van de groepsleden.

Er moet benadrukt worden dat de publiciteit van fundamenteel belang is voor de procedures tot collectieve schadeafwikkeling die op het principe van de uitsluitingskeuze werken (opt out): het is immers de publiciteit dat ervoor zorgt dat de groepsleden geïnformeerd worden en die het *in fine* mogelijk maakt een adequate bescherming van hun rechten te waarborgen.

Art. 19 et 20

Les articles 19 et 20 permettent au juge d'exercer un contrôle sur l'accord de réparation collective. Certaines raisons peuvent mener à ne pas homologuer l'accord:

1) *"Il ne satisfait pas aux conditions des articles 3 et 18"*. Ces conditions sont décrites plus haut;

2) *"La réparation prévue pour le groupe ou pour certains de ses membres est manifestement déraisonnable"*. Il est tenu compte du nombre de membres, de l'ampleur du préjudice de masse, de sa cause et des modalités de réparation.

3) *"Les moyens de publicité prévus par l'accord sont insuffisants"*.

Le juge peut refuser l'homologation tant qu'il n'est pas fait droit au prescrit de l'article 20. Elle peut suggérer aux parties d'amender l'accord, sans pouvoir les y contraindre. A défaut d'amendement, il ne peut que refuser l'homologation. Il ne peut pas compléter l'accord, ni le modifier d'autorité.

Art. 21

L'article 21 concerne la publicité de l'accord: celui-ci doit être publié au registre. Le juge peut en outre ordonner des modalités de publicité supplémentaires.

Art. 22

La décision d'homologation donne à l'accord de réparation collective l'autorité d'un jugement d'accord, sur la base de l'article 1043 du Code judiciaire. L'accord ne peut donc faire l'objet d'aucun recours, sous réserve de ce qui est prévu à l'article 1043. Cette disposition est calquée sur celle prévue en matière de médiation.

Art. 23

La publication de la décision d'homologation fait courir le délai d'option au terme duquel le groupe sera définitivement constitué.

Art. 19 en 20

Deze artikelen bepalen dat de rechter het akkoord tot collectieve schadeafwikkeling kan controleren. Hij heeft verschillende redenen om het akkoord niet te homologeren:

1) *"de voorwaarden van artikelen 3 en 18 werden niet voldaan"*. Deze voorwaarden worden hierboven beschreven;

2) *"het schadeherstel dat aan de groep of aan bepaalde leden wordt toegekend is kennelijk onredelijk"*. Er wordt rekening gehouden met het aantal groepsleden, met de omvang van de massaschade, de oorzaak van de schade en de modaliteiten van het herstel;

3) *"de wijzen van bekendmaking van het akkoord zijn onvoldoende"*.

De rechter kan de homologatie van het akkoord weigeren zolang er niet aan artikel 20 werd voldaan. Hij kan aan de partijen voorstellen om het akkoord te wijzigen, zonder dat hij hen daartoe kan verplichten. Bij gebrek aan een wijziging kan hij alleen maar weigeren te homologeren. De rechter kan zelf het akkoord niet aanvullen of de instantie veranderen.

Art. 21

Artikel 21 betreft de publiciteit van het akkoord: het akkoord tot collectieve schadeafwikkeling wordt in het register van procedures tot collectieve schadeafwikkeling opgenomen. De rechter kan bovendien bijkomende publiciteitsmaatregelen bevelen.

Art. 22

De beslissing die de homologatie toekent sorteert aan het akkoord tot collectieve schadeafwikkeling de gevolgen van een vonnis overeenkomstig artikel 1043 van het Gerechtelijk Wetboek. Het akkoord is dus voor geen enkel beroep vatbaar, onder voorbehoud van wat voorzien is in artikel 1043. Deze bepaling is overgeschreven van wat voorzien is inzake bemiddeling.

Art. 23

De optietermijn loopt vanaf de dag na die waarop het gehomologeerd akkoord gepubliceerd is in het register van procedures van collectieve schadeafwikkeling.

De groep is definitief samengesteld bij het verstrijken van de optietermijn.

L'accord engage pour tous les membres du groupe. Le § 3 de l'article 23 prévoit toutefois une dérogation à la règle selon laquelle tous les membres du groupe sont liés: *"N'est toutefois pas liée par l'accord de réparation collective la personne qui, bien que faisant partie du groupe, démontre n'avoir pas pris et n'avoir raisonnablement pas pu prendre connaissance de la décision d'homologation pendant le délai d'option"*. La règle ne s'applique qu'aux personnes devenues membres du groupe à défaut d'avoir manifesté leur volonté de ne pas en faire partie. Il paraît essentiel, en effet, pour assurer le respect des droits de la défense, qu'une personne qui ne pouvait pas connaître l'existence de l'accord pendant le délai d'option (pour des raisons diverses: coma, maladie grave, hospitalisation, séjour prolongé à l'étranger,...) puisse encore, après l'expiration de celui-ci, manifester sa volonté de ne pas faire partie du groupe et, par conséquent, de ne pas être liée par l'accord collectif. Afin de ne pas modifier l'équilibre auquel sont arrivées les parties, cette règle ne permet pas à une personne qui n'a pas exercé une option d'inclusion de bénéficier de l'accord. En ce dernier cas, les droits de la défense de cette personne ne sont pas méconnus et celle-ci conserve la possibilité d'introduire une action individuelle.

Le moment où s'exerce l'option varie selon que l'on se trouve dans le cadre d'un accord de réparation collective ou d'une action en réparation collective

En matière d'accord de réparation collective intervenu en dehors de tout contentieux, l'option s'exerce après la publication de l'accord; en conséquence, les personnes lésées connaissent l'importance et les modalités de la réparation qui sera allouée.

En cas d'accord intervenu suite à l'autorisation d'une action en réparation collective, l'option s'exerce également suite à l'homologation de l'accord (l'article 42 alinéa 2 renvoie en effet au chapitre III de la loi). Par contre, en cas d'action en réparation collective (article 27), l'option s'exerce après la décision d'autorisation mais avant la décision finale.

Art. 24

La conclusion d'un accord de réparation collective n'emporte aucune reconnaissance de culpabilité ou de responsabilité dans le chef des débiteurs.

Het akkoord bindt alle groepsleden. De derde paragraaf van artikel 23 voorziet echter in een afwijking aan de regel volgens dewelke alle groepsleden door het akkoord gebonden zijn: *"Is echter niet gebonden door het akkoord de persoon die, niettegenstaande zij deel uitmaakt van de groep, aantoonde geen kennis te hebben genomen en redelijkerwijze geen kennis te hebben kunnen nemen van de homologatie tijdens de optietermijn"*. Deze regel geldt enkel ten aanzien van personen die groepslid geworden zijn bij gebrek aan kennisgeving van hun wil om geen groepslid te worden. Het is essentieel, opdat de rechten van verdediging zouden verzekerd zijn, dat een persoon die geen kennis kon nemen van het bestaan van het akkoord gedurende de optietermijn (om diverse redenen: coma, zware ziekte, hospitalisatie, lang verblijf in het buitenland,...) na het verstrijken van deze termijn zijn wil nog kan uiten om geen groepslid te worden en bijgevolg, om niet door het collectief akkoord gebonden te zijn. Teneinde het evenwicht waartoe de partijen zijn gekomen niet te verstoren, laat deze regel niet toe dat een persoon die zijn optierecht om tot de groep te behoren niet heeft uitgeoefend, van het akkoord geniet. In dit laatste geval zijn de rechten van de verdediging van deze persoon niet geschaad en beschikt deze persoon nog over de mogelijkheid om een individuele vordering in te stellen.

Het moment waarop de optie wordt uitgeoefend verschilt naargelang het gaat om een akkoord tot collectieve schadeafwikkeling, dan wel een vordering tot collectieve schadeafwikkeling.

In het kader van een akkoord tot collectieve schadeafwikkeling die buiten elk geschil werd gesloten, wordt de optie uitgeoefend na de bekendmaking van het akkoord. Bijgevolg kennen de benadeelde personen het belang en de modaliteiten van het herstel dat zal worden toegekend.

Wanneer het akkoord gesloten is ten gevolge van de ontvankelijkheid van een vordering tot collectieve schadeafwikkeling (artikel 27), zal de optie worden uitgeoefend na de beslissing tot ontvankelijkheid van de vordering, maar vóór de eindbeslissing.

Art. 24

Het sluiten van een akkoord tot collectieve schadeafwikkeling houdt geen enkele erkenning in van de schuld of de verantwoordelijkheid van de schuldenaren.

Art. 25

L'article 25 détermine les informations que la requête introductive d'une action en réparation collective doit contenir. Ces conditions sont, pour partie, identiques à celles prévues en matière d'accord de réparation collective.

La requête est publiée au registre des procédures collectives.

L'article 25, § 6, autorise l'intervention de tout représentant potentiel. L'objectif est, lorsque plusieurs représentants se présentent, de permettre au juge de désigner celui qu'il juge le plus apte à mener la procédure.

Art. 26

L'article 26 concerne la décision d'autorisation.

Afin d'autoriser l'action, le juge vérifie, dans les délais fixés pour les procédures en référé ou comme en référé, si:

1° *Les conditions de recevabilité prévues à l'article 3 sont réunies;*

2° *"le recours à une procédure de réparation collective paraît plus adéquat qu'une procédure de droit commun".* L'adéquation peut se marquer au niveau juridique (par exemple, elle évite la jonction d'un nombre élevé de causes) ou factuel (une action de groupe visant un acte concernant une dizaine de personnes, par exemple, pourrait être considérée comme non adéquate, une procédure classique étant dans ce cas à privilégier).

Il devra être tenu compte, pour apprécier l'adéquation de l'action en réparation collective de la faculté offerte par l'article 5 de la loi, qui permet le déroulement de l'action sur le mode de l'*opt in*, permettant ainsi, si besoin, de déterminer exactement les membres du groupe.

De par la définition du préjudice de masse, la procédure de réparation collective devrait en principe être plus adéquate qu'une procédure de droit commun. En effet, le recours à une procédure de réparation collective ne serait pas adéquat dans le cas où les problèmes individuels suscités par l'objet de l'action prédominent par rapport aux questions communes. Toutefois, en pareil cas, il est douteux que les préjudices faisant l'objet

Art. 25

Artikel 25 bepaalt de informatie die het inleidend verzoekschrift van een vordering tot collectieve schadeafwikkeling moet bevatten. Deze voorwaarden zijn, voor een deel, identiek aan deze voorzien in het kader van het akkoord tot collectieve schadeafwikkeling.

Het verzoekschrift wordt bekendmaking in het register van de collectieve procedures.

Artikel 25 § 6 laat toe dat elke potentiële vertegenwoordiger kan tussenkomen. Het doel van deze bepaling is dat de rechter de vertegenwoordiger kan aanwijzen die het best geschikt is om de procedure te leiden wanneer er zich meerdere vertegenwoordigers aanbieden.

Art. 26

Artikel 26 betreft de beslissing tot ontvankelijkheid.

Teneinde een vordering te ontvangen, gaat de rechter, binnen de termijnen vastgesteld voor de procedures in kortgeding of zoals in kortgeding, na of:

1° *"de ontvankelijkheidsvoorwaarden voorzien in artikel 3 vervuld zijn";*

2° *"het instellen van een procedure tot collectieve schadeafwikkeling meer geschikt is dan een gemeenrechtelijke procedure".* De geschiktheid kan gemeten worden op juridisch vlak (zo kan een collectieve schadeafwikkelingsprocedure vermijden dat er een hoog aantal oorzaken samengevoegd worden) of op feitelijk vlak (een collectieve vordering die een handeling beoogt betreffende een tiental personen zou inadequaat beschouwd kunnen worden, en een klassieke procedure zou in dit geval gunstiger zijn).

Om de geschiktheid te beoordelen zou men moeten rekening houden met de mogelijkheid bedoeld in artikel 5 van de wet, dat toelaat dat de vordering verloopt volgens een systeem van *opt in*, zodat indien mogelijk de groepsleden precies kunnen bepaald worden.

Door de massaschade te definiëren, zou de procedure tot collectieve schadeafwikkeling in principe meer geschikt zijn dan een gemeenrechtelijke procedure. Beroep doen op een procedure tot collectieve schadeafwikkeling zou niet geschikt zijn wanneer de individuele problemen die veroorzaakt worden door het onderwerp van de vordering overheersen op de gemeenschappelijke vragen. In dergelijk geval is het echter twijfelachtig

d'une action puissent être qualifiés globalement de préjudice de masse au sens défini à l'article 2.

S'il est satisfait à ces conditions, le juge prononce une décision d'autorisation.

L'article 26, § 2, énumère les éléments que la décision d'autorisation doit contenir. Ils sont, pour la plupart, identiques à ceux requis pour l'homologation des accords de réparation collective (article 18). Tel est le cas pour les points 1°, 2°, 3°, 4°, 5°, 6° — en partie — et 7°.

Le commentaire de l'article 18 est *mutatis mutandis* applicable à l'article 26. Le juge y ajoute les informations qu'il estime utiles.

La description des catégories du groupe (article 26, § 3, 2°) n'est à ce stade-ci pas définitive: des éléments nécessitant de nouvelles catégorisations peuvent apparaître en cours de procédure. La catégorisation de l'article 26, § 3, 2° pourrait, par exemple, servir à répartir les membres selon la date à laquelle est né leur droit, une telle répartition pouvant être requise pour des questions de prescription.

Le juge pourrait, conformément au droit commun, ordonner une expertise avant de statuer afin de catégoriser les membres.

La catégorisation définitive des membres sera définie par la décision qui se prononce sur le fond de l'affaire, visée à l'article 33 de la loi.

Le juge peut, sur la base de l'article 26, 6°, "décider de réserver à statuer sur le délai et les modalités de l'option et ordonner des mesures d'instruction destinées à l'éclairer sur les éléments nécessaires à la détermination de ces questions".

L'objectif est d'éviter la formation du groupe alors que le juge estime que des éléments supplémentaires sont requis à cet effet.

Enfin, le 10° vise à fixer les modalités d'indemnisation du représentant dans le cadre d'une procédure de réparation collective. À cet égard, il est établi une distinction entre l'option d'inclusion à laquelle les parties doivent expressément adhérer et l'option d'exclusion, pour laquelle ce n'est pas le cas.

dat de schade die het onderwerp is van de vordering geheel gekwalificeerd kan worden als de massaschade als gedefinieerd in artikel 2.

Wanneer er aan deze voorwaarden voldaan is, stelt de rechter de regelmatigheid van de procedure vast in zijn toelaatbaarheidsbeslissing.

De tweede paragraaf van artikel 26 somt de elementen op die de toelaatbaarheidsbeslissing moet bevatten. Deze elementen zijn voor het merendeel identiek aan deze vereist voor de homologatie van de akkoorden tot collectieve schadeafwikkeling (artikel 18). Dit is het geval voor de punten 1°, 2°, 3°, 4°, 5°, 6° — gedeeltelijk — en 7°.

De commentaar bij artikel 18 is *mutatis mutandis* toepasselijk op artikel 26. De rechter kan daar elke informatie bijvoegen die ze nuttig acht.

De beschrijving van de categorieën van de groep (artikel 26, § 3, 2°) is op dit tijdstip nog niet definitief: de elementen die tot een nieuwe opdeling in categorieën nopen, kunnen tijdens de procedure naar voren komen. De categorisering in artikel 26, § 3, 2° zou bijvoorbeeld kunnen dienen om de groepsleden te verdelen naar gelang de datum waarop hun recht is ontstaan. Een dergelijke verdeling zou vereist kunnen zijn voor vragen in verband met de verjaring.

De rechter zou vooraleer recht te spreken een deskundigenonderzoek kunnen bevelen conform aan het gemeenrecht teneinde de groepsleden te categoriseren.

De definitieve categorisering van de groepsleden zal gedefinieerd worden door de beslissing die zich uitsprekt over de grond van de zaak, als bedoeld in artikel 33 van de wet.

De rechter kan zich op basis van artikel 26, 6° "voorbehouden om uitspraak te doen over de termijn en de modaliteiten van de optie, en instructies bevelen teneinde de noodzakelijke elementen voor het bepalen van deze vragen te verduidelijken".

Het doel is de formatie van de groep te vermijden wanneer de rechter meent dat daarvoor bijkomende elementen vereist zijn.

Ten slotte beoogt punt 10° de modaliteiten van de vergoeding van de vertegenwoordiger vast te stellen in het kader van een procedure tot collectieve schadeafwikkeling. Daarbij wordt een onderscheid gemaakt tussen de *opt-in* waar partijen uitdrukkelijk dienen toe te treden en de *opt-out* waar dit niet het geval is.

Eu égard à la différence fondamentale quant à la nature de la procédure, nous estimons que dans le cadre de l'option d'inclusion, le financement de la représentation se fait toujours par la partie qui souhaite adhérer au groupe. Cela requiert en effet un choix exprès de la part de cette partie. Le juge fixe les modalités de cette indemnisation dans sa décision d'autorisation. Dans l'option d'exclusion, par contre, le juge peut décider que tout ou partie de l'indemnisation du représentant est à charge d'un fonds destiné à cet effet. Nous estimons souhaitable que la mission du Fonds d'aide aux victimes d'actes intentionnels de violence et aux sauveteurs occasionnels soit étendue à l'appui des procédures de réparation collective.

Art. 27

La décision d'autorisation est publiée au registre des procédures de réparation collective. Les délais d'option courent à dater de la publication. Le groupe est définitivement composé à l'expiration du délai d'option. Les personnes lésées résidant à l'étranger ne bénéficient donc pas de la prorogation de délai prévue à l'article 55 du Code judiciaire.

Un membre ne peut plus sortir du groupe, sauf transaction individuelle, mode alternatif amiable de résolution des conflits (article 15), désistement d'action (article 821 du Code judiciaire) ou, exceptionnellement, s'il prouve qu'il n'a raisonnablement pas pu prendre connaissance de la décision d'autorisation (article 34).

Art. 28

Toute demande nouvelle est interdite. Cette exclusion se justifie eu égard au système d'option: les personnes lésées doivent savoir, au moment où elles optent, quel est l'objet exact de la procédure.

L'article 28 ne préjudicie pas au droit du représentant d'introduire une demande additionnelle (article 808 du Code judiciaire), conformément au droit commun.

Art. 29

Une demande reconventionnelle ne peut être fondée que sur le caractère téméraire et vexatoire de la demande de réparation collective. Cette demande

Gelet op het fundamentele verschil in de aard van de procedure, zijn de indieners van oordeel dat bij de opt-in de financiering van de vertegenwoordiging steeds gebeurt door de partij die wenst toe te treden tot de groep. Dit vergt immers een uitdrukkelijke keuze van die partij. De rechter bepaalt de modaliteiten van die vergoeding in zijn toelaatbaarheidsbeslissing. Bij een *opt-out* daarentegen kan de rechter bepalen dat de vergoeding van de vertegenwoordiger, geheel of gedeeltelijk ten laste komt van een fonds dat daartoe bestemd is. De indieners achten het hierbij wenselijk dat de opdracht van het Fonds tot hulp aan de slachtoffers van opzettelijke gewelddaden en aan de occasionele redders wordt uitgebreid naar de ondersteuning van procedures inzake collectieve schadeafwikkeling.

Art. 27

De toelaatbaarheidsbeslissing wordt bekendmaking in het register van procedures tot collectieve schadeafwikkeling. Vanaf deze publicatie loopt de termijn om het optierecht uit te oefenen. De groep is definitief samengesteld bij het verstrijken van de optietermijn. De benadeelde personen woonachtig in het buitenland genieten dus niet van een verlenging van deze termijn voorzien door artikel 55 van het Gerechtelijk Wetboek.

Een groepslid kan niet meer uit de groep stappen, behalve door een individuele overeenkomst, door een minnelijke alternatieve geschillenbeslechting (artikel 15), door afstand te doen van de vordering (artikel 821 van het Gerechtelijk Wetboek) of uitzonderlijk, indien hij bewijst dat hij redelijkerwijze geen kennis heeft kunnen nemen van de toelaatbaarheidsbeslissing (artikel 34).

Art. 28

Elke nieuwe vordering is verboden. Deze uitzondering is gerechtvaardigd in het licht van het optie-systeem: de benadeelde personen moeten op het moment dat ze hun optie uitoefenen weten wat het exacte onderwerp is van de procedure.

Artikel 28 schaadt het recht van de vertegenwoordiger niet om een bijkomende vordering in te stellen overeenkomstig het gemeen recht (artikel 808 van het Gerechtelijk Wetboek).

Art. 29

Een tegenvordering kan slechts gegrond zijn op het stoutmoedige en kwellende karakter van de hoofdvordering tot collectieve schadeafwikkeling.

reconventionnelle ne peut être dirigée que contre le représentant.

Art. 30

Seules les demandes en intervention conservatoire sont autorisées dans le cadre des actions en réparation collective. L'objectif est à nouveau de ne pas ralentir la procédure, la demande agressive pouvant être jugée dans le cadre d'une procédure individuelle.

Art. 31

Une action collective et une action individuelle ne peuvent pas être jointes sur la base de la connexité. Une telle jonction risque en effet de perturber le cours des deux actions.

La décision d'autorisation fait obstacle à l'introduction contre les mêmes défendeurs d'une demande de réparation collective ayant le même objet et la même cause.

Art. 32

Le représentant ne peut désister le groupe de l'instance, de l'action ou d'un acte de procédure qu'avec l'autorisation du juge.

Art. 33

L'article 33 concerne la décision qui se prononce sur le fond de l'affaire.

Cette décision détermine le montant de la réparation et les modalités selon lesquelles celle-ci sera exécutée (y compris la personne chargée de veiller à l'exécution), la composition du groupe ainsi que la catégorisation éventuelle des membres. On se référera au commentaire de l'article 18.

Lorsque la réparation a lieu par équivalent, le représentant ou un liquidateur inscrit sur une liste prévue par le Roi sont chargés de la répartition.

Deze tegenvordering kan enkel gericht zijn tegen de vertegenwoordiger.

Art. 30

Enkel de conservatoire vorderingen tot tussenkomst zijn ontvankelijk in het kader van vorderingen tot collectieve schadeafwikkeling. Het doel is opnieuw dat de procedure niet afgeremd wordt. Over een agressieve vordering kan er geoordeeld worden in het kader van een individuele procedure.

Art. 31

Een collectieve vordering en een individuele vordering kunnen niet samengevoegd worden op basis van een nauwe samenhang. Men loopt dan immers het gevaar het verloop van beide vorderingen te verstoren.

De toelatingsbeslissing staat in de weg van het inleiden van een vordering tot collectieve schadeafwikkeling tegen dezelfde verweerders over het zelfde onderwerp en dezelfde oorzaak.

Art. 32

De vertegenwoordiger kan enkel namens de groep afstand doen van de aanleg, van de vordering of van een procedurehandeling mits toestemming van de rechter.

Art. 33

Dit artikel betreft de beslissing die zich over de grond van de zaak uitspreekt.

Dit vonnis stelt het bedrag van het schadeherstel vast, evenals de nadere regels volgens dewelke deze zal uitgevoerd worden (met inbegrip van de persoon die belast wordt met het toezicht op de uitvoering), de samenstelling van de groep en de eventuele categorisering van de groepsleden. Men zal verwijzen naar de toelichting bij artikel 18.

Wanneer de schade wordt vergoed bij equivalent, wordt de vertegenwoordiger of een vereffenaar ingeschreven op een lijst voorzien door de Koning, belast met de verdeling ervan.

Art. 34

La décision lie tous les membres du groupe. Un membre peut toutefois faire valoir qu'il n'est pas lié s'il prouve qu'il n'a pas raisonnablement pu prendre connaissance de l'existence de la décision d'autorisation. Cette disposition protège donc le membre qui n'a pas pu exercer son option d'exclusion. Elle ne permet pas à une personne lésée de devenir membre après l'écoulement de la période d'option, afin d'éviter toute spéculation sur la réussite de l'action.

Art. 35

La décision détermine la publicité dont elle sera assortie: il s'agit de toute forme de publicité jugée utile et proportionnée à l'objectif poursuivi. Par exemple, la décision pourra être publiée dans des revues spécialisées si elle concerne une matière technique telle que la santé et la médecine, son dispositif pourrait être publié dans la presse généraliste, etc.

La décision est en tout état de cause publiée au registre des procédures de réparation collective.

Art. 36

Pour pouvoir financer dans tous les cas le représentant en cas d'*opt-out*, des moyens issus d'un fonds peuvent être utilisés. Le juge le prévoit dans sa décision d'autorisation. Pour pouvoir financer ce fonds, il est donc logique que lorsque le groupe obtient en tout ou en partie gain de cause, le juge fixe la contribution que la partie succombante doit verser au Fonds, et ce, dans les limites fixées par le Roi.

Art. 37

La décision n'est pas susceptible d'opposition lorsque la requête a été remise à la personne du destinataire ou à son domicile ainsi qu'il est prévu aux articles 33, 35 et 39 du Code judiciaire.

Il s'agit d'éviter l'opposition contre une décision par défaut alors qu'il est établi que le défendeur a effectivement reçu la requête introductive d'instance.

Art. 34

Het vonnis bindt alle groepsleden. Een groepslid kan echter opwerpen dat hij niet is gebonden door dit arrest wanneer hij bewijst dat hij niet redelijkerwijze heeft kunnen kennisnemen van het bestaan van de toelatingsbeslissing. Deze bepaling beschermt dus het groepslid dat zijn optierecht tot uitsluiting uit de groep niet kon uitoefenen. Zij staat niet toe dat een benadeelde persoon groepslid wordt na het verstrijken van de optietermijn, teneinde elke speculatie over het welslagen van de vordering te vermijden.

Art. 35

Het vonnis bepaalt de publiciteit: het gaat om elke publiciteit dat nuttig geacht wordt en proportioneel aan het nagestreefde doel is. Het vonnis zou bijvoorbeeld bekendgemaakt kunnen worden in gespecialiseerde tijdschriften wanneer het een technische materie betreft zoals de gezondheid en de geneeskunde; de beschikking zou in de algemene pers kunnen gepubliceerd worden, ...

Het vonnis wordt in haar geheel gepubliceerd in het register van de procedures tot collectieve schadeafwikkeling.

Art. 36

Om de vertegenwoordiger bij een *opt-out* in alle gevallen te kunnen financieren kunnen middelen uit een fonds aangewend worden. De rechter bepaalt dit in zijn toelaatbaarheidsbeslissing. Om dit fonds te kunnen financieren is het dan ook logisch dat ingeval de groep geheel of gedeeltelijk in het gelijk wordt gesteld, de rechter de bijdrage bepaalt die de in het ongelijk gestelde partij moet storten in het Fonds binnen de grenzen die door de Koning worden bepaald.

Art. 37

Het vonnis is niet vatbaar voor verzet wanneer het verzoek aan de persoon of de woonplaats van de ontvanger werd overhandigd zoals voorzien door de artikelen 33, 35 en 39 van het Gerechtelijk Wetboek.

Het gaat erom verzet te vermijden tegen een verstekvonnis terwijl er werd vastgesteld dat de verweerder daadwerkelijk het inleidend verzoekschrift heeft gekregen.

L'exclusion de la faculté de faire opposition prévue par l'article 37 est justifiée par deux raisons:

— premièrement, il est extrêmement peu probable que le défendeur ignore qu'une procédure de réparation collective a été introduite contre lui;

— deuxièmement, l'opposition entraînerait des frais très importants, les procédures de réparation collective concernant un nombre élevé de membres et nécessitant le respect d'une multitude de formalités.

Art. 38

L'appel de la décision qui statue sur l'autorisation n'entraîne pas d'effet dévolutif. La cour d'appel renvoie donc la cause au tribunal, même si elle réforme la décision qui statue sur l'autorisation.

La cour d'appel devra se prononcer sur l'appel dans un délai maximal de trois mois (délai visé à l'article 1066 du Code judiciaire) et dans les formes des débats succincts en degré d'appel.

L'appel ne peut porter que sur le respect des conditions de recevabilité de l'action. Il ne porte pas sur l'opportunité des choix réalisés sur la base de l'article 3; le choix de procéder à la composition du groupe sur la base de l'option d'inclusion ou d'exclusion ne peut pas faire l'objet d'un appel.

Dès lors que la décision qui statue sur l'autorisation implique essentiellement une appréciation souveraine des faits et des conditions de recevabilité, il a paru souhaitable, afin de ne pas retarder le déroulement de la procédure et de ne pas faire peser une incertitude sur la poursuite de la procédure, de supprimer le pourvoi en cassation contre l'arrêt de la cour d'appel qui statue sur la vérification des conditions prévues à l'article 26, § 2.

Art. 39

Le jugement qui se prononce sur le fond est en principe exécutoire par provision, nonobstant appel et sans caution. Le tribunal peut toutefois déroger à cette règle.

De uitsluiting van de mogelijkheid om zich tegen het vonnis te verzetten bedoeld in artikel 37 is omwille van twee redenen gerechtvaardigd:

— vooreerst is het uiterst onwaarschijnlijk dat de verweerder negeert of onwetend is van het feit dat er een procedure tot collectieve schadeafwikkeling tegen hem werd ingesteld;

— ten tweede zou het verzet hoge kosten met zich meebrengen. De procedure tot collectieve schadeafwikkeling betreft eveneens een hoog aantal groepsleden en noodzaakt tot het respect van talrijke formaliteiten.

Art. 38

Het verzoek tot de toelatingsbeslissing heeft geen devolutieve gevolgen. Het hof van beroep zendt de zaak terug aan de rechtbank, zelf indien ze de toelatingsbeslissing hervormt.

Het hof van beroep zal zich moeten uitspreken over het verzoek binnen een maximale termijn van drie maanden (termijn voorzien door artikel 1066 van het Gerechtelijk Wetboek) en in de vorm van de beknopte debatten in graad van beroep.

Het verzoek kan enkel slaan op het respecteren van de voorwaarden tot ontvankelijkheid van de vordering. Het verzoek slaat niet op de opportuniteit van de opties gerealiseerd op basis van artikel 3; de keuze om tot de samenstelling van de groep over te gaan door middel van de optie tot deelname of uitsluiting is niet vatbaar voor beroep.

Derhalve zal een toelatingsbeslissing wezenlijk een soevereine beoordeling inhouden van de feiten en de ontvankelijkheidsvoorwaarden. Teneinde het verloop van de procedure niet uit te stellen en geen onzekerheid over het vervolg van de procedure op te roepen, is het wenselijk gebleken om de cassatievoorziening af te schaffen tegen het arrest van het hof van beroep dat zich uitspreekt over de controle van de voorwaarden zoals bepaald in artikel 26 § 2.

Art. 39

Het vonnis dat zich uitspreekt over de grond van de zaak is in principe uitvoerbaar bij voorraad, niettegenstaande hoger beroep en zonder zekerheidsstelling. De rechtbank kan echter van deze regel afwijken.

Art. 40

Ni l'introduction de l'action en réparation collective, ni l'autorisation de celle-ci ne nuisent à la conclusion d'un accord de réparation collective.

En vue de favoriser la négociation d'un tel accord, toute personne intéressée peut demander la suspension de l'action en réparation collective. La suspension peut être prévue pour un délai initial, de six mois au plus, fixé par le juge. Ce délai est renouvelable une fois, à nouveau pour un délai fixé par le juge, de maximum six mois.

Le juge entend le représentant et le défendeur avant de se prononcer sur la suspension. En principe, le juge ne refusera pas la suspension. Celle-ci sera en effet dans la plupart des cas souhaitable parce qu'elle accordera aux parties une période de réflexion (*cooling off*), qui leur permettra de préparer leur rapport. Le juge pourrait toutefois refuser la suspension dans des cas exceptionnels, par exemple, dans le cas où l'on peut légitimement craindre que le débiteur organise son insolvabilité.

Les parties ne seront pas contraintes d'attendre jusqu'au terme du délai de six mois si les négociations n'aboutissent pas: le représentant du groupe ou un défendeur pourra à tout moment demander qu'il soit mis fin à la suspension de la procédure, conformément à l'article 43.

Art. 41

La décision de suspension est publiée au registre et suspend le délai d'option (prévu à l'article 26, § 3, 6°), ainsi que les autres délais de procédure.

Art. 42

Les parties peuvent, de commun accord, recourir aux services d'un tiers pour favoriser la négociation. Il peut s'agir de tout tiers que les parties jugent utile de consulter. Le recours aux services d'un tiers s'est, par exemple, révélé particulièrement utile dans l'affaire Dexia (Pays-Bas): c'est en effet l'ancien président de la Banque Centrale Européenne, Wim Duisenberg, qui a permis la négociation fructueuse de l'accord (surnommé le "règlement Duisenberg").

Art. 40

Noch het inleiden van de vordering tot collectieve schadeafwikkeling, noch de toelating van deze vordering benadelen het sluiten van een akkoord tot collectieve schadeafwikkeling.

Met het oog op het bevorderen van de onderhandelingen van een dergelijk akkoord mag elke geïnteresseerde persoon de opschorting van de vordering tot collectieve schadeafwikkeling vragen. De opschorting kan voorzien zijn voor een termijn van maximum zes maanden, vastgesteld door de rechter. Deze termijn is één maal hernieuwbaar, opnieuw voor een termijn vastgesteld door de rechter van maximum zes maanden.

Vooraleer ze zich uitspreekt over de opschorting, hoort de rechter de vertegenwoordiger en de verweerder. De rechter zal in principe de opschorting niet weigeren. Deze opschorting zal immers in de meeste gevallen wenselijk zijn omdat ze aan de partijen een *cooling off*-periode toekent die toelaat hun verslagen voor te bereiden. De rechter zou echter de opschortingen kunnen weigeren in uitzonderlijke gevallen; bijvoorbeeld in het geval waar men rechtmatig kan vrezen dat een schuldenaar zijn insolventie organiseert.

De partijen zijn niet verplicht om tot het verstrijken van de zes maanden te wachten wanneer de onderhandelingen niet tot een resultaat leiden: de vertegenwoordiger of de verweerder kunnen op elk moment vragen dat er een einde wordt gesteld aan de opschorting van de procedure, overeenkomstig artikel 43.

Art. 41

De beslissing tot opschorting wordt bekendgemaakt in het register en schort de termijn van het optierecht (bedoeld in artikel 26, § 3, 6°) op, evenals de andere termijnen van de procedure.

Art. 42

De partijen kunnen, mits gemeenschappelijk akkoord, op de diensten van een derde beroep doen om de onderhandelingen te bevorderen. Het kan gaan om elke derde dat de partijen nuttig achten om raad te plegen. Het beroep op de diensten van een derde was bijvoorbeeld bijzonder nuttig in de zaak Dexia (Nederland): het is immers de gewezen voorzitter van de Europese Centrale Bank, Wim Duisenberg, die de vruchtbare onderhandelingen van het akkoord heeft toegelaten (genoemd: de "Duisenberg-Regeling").

Art. 43

Si les parties arrivent à un accord, celui-ci sera homologué et fera l'objet de la même procédure qu'un accord négocié en dehors de toute procédure contentieuse — mis à part pour ce qui concerne la recevabilité de l'action, qui aura déjà été vérifiée.

L'option s'exercera après l'homologation de l'accord: le délai pour opter prévu par la décision d'autorisation aura en effet été suspendu, en vertu de l'article 40.

À défaut d'accord, soit une seconde suspension du délai peut être accordée, soit l'action en réparation collective reprend son cours.

L'option pour s'inclure ou s'exclure de l'action en réparation collective est indépendante de l'option pour s'inclure ou s'exclure de l'accord en réparation collective qui serait négocié par la suite. Une personne lésée pourrait donc être amenée à opter deux fois.

Prenons l'exemple suivant: le juge autorise une action collective le 20 avril, une personne lésée opte (pour s'exclure ou s'inclure) le 25 avril et un accord est homologué le 3 juin: ce membre pourra opter pour l'accord.

La personne lésée qui opte pour l'action collective mais n'opte pas pour l'accord consécutif n'est pas liée par la procédure collective et peut introduire une action individuelle.

Art. 44

Le juge reste saisi pendant tout la période de suspension et peut prendre toute mesure qu'il juge nécessaire. Il peut par exemple convoquer le représentant et le défendeur. Il peut mettre fin à la suspension à la demande d'une des parties.

Art. 45

La loi prévoit la possibilité de ne pas reverser les sommes aux membres lorsque les frais qu'entraînerait ce versement sont trop élevés au regard de leur faible montant. Tel pourrait être le cas pour les petites

Art. 43

Wanneer de partijen tot een akkoord komen, zal deze gehomologeerd worden en het onderwerp uitmaken van dezelfde procedure als een akkoord onderhandeld buiten elke gerechtelijke procedure — afgezien van wat de ontvankelijkheid van de vordering betreft, die al vooraf geverifieerd zal zijn.

Het optierecht wordt na de homologatie van het akkoord uitgeoefend: de termijn om te opteren voorzien door de toelatingsbeslissing zal immers op grond van artikel 40 opgeschort zijn.

Bij gebrek aan een akkoord kan er ofwel een tweede opschorting van de termijn toegekend worden, ofwel zal de vordering tot collectieve schadeafwikkeling zijn koers hernemen.

De optie om deel te nemen aan of zich uit te sluiten tot de vordering tot collectieve schadeafwikkeling is onafhankelijk van de vordering om deel te nemen aan of zich uit te sluiten tot het akkoord tot collectieve schadeafwikkeling die vervolgens zal onderhandeld worden. Het is dus mogelijk dat een benadeelde persoon twee maal zal moeten opteren.

Nemen we volgend voorbeeld: de rechter laat een collectieve vordering toe op 20 april. Een benadeelde persoon opteert (om deel te nemen of zich uit te sluiten) op 25 april en een akkoord wordt gehomologeerd op 3 juni. Dit gepepslid zou kunnen opteren voor het akkoord.

De benadeelde die opteert voor de vordering tot collectieve schadeafwikkeling maar die niet opteert voor het achtereenvolgend akkoord is niet gebonden door de collectieve procedure en kan een individuele vordering instellen.

Art. 44

De rechter blijft gevat gedurende de periode van de opschorting en kan alle maatregelen nemen die zij nuttig acht. Hij kan bijvoorbeeld de vertegenwoordiger en de verweerder bijeenroepen. De rechter kan een einde stellen aan de opschorting op vraag van één van de partijen.

Art. 45

De wet voorziet in de mogelijkheid om de bedragen niet aan de leden te storten wanneer de kosten verbonden aan deze storting te hoog zijn in vergelijking met het lage bedrag. Dit zou het geval kunnen zijn voor de

infractions économiques: on peut concevoir qu'une partie des membres de la masse n'auraient droit qu'à quelques euros ou quelques centimes, de sorte que la redistribution serait trop onéreuse. Dans pareil cas, les sommes prévues en dédommagement devront être payées, l'objectif étant que la procédure en réparation collective joue son rôle dissuasif, mais ne seront pas reversées aux membres: elles pourraient alimenter un Fond d'aide aux procédures de réparation collective.

Art. 46

Le juge peut fixer un délai à l'issue duquel les montants non encore réclamés sont reversés au débiteur.

Une telle situation pourrait se présenter lorsque l'accord de réparation collective ou la décision du juge ont prévu le versement d'une somme globale tout en calculant la réparation individuellement (voyez le commentaire de l'article 18, auquel renvoie également le commentaire de l'article 33).

Par exemple, l'accord aura pu estimer le nombre de victimes à 1 000, et le dommage de chaque individu à 10 euros. Il aura, en conséquence, pu condamner le débiteur à verser une somme de 10 000 euros. Si, à l'expiration du délai fixé par le juge, seules 600 personnes ont réclamé le paiement, les 4 000 euros restants seront restitués au défendeur.

Art. 47

Le juge reste saisi de manière permanente, afin d'accélérer le traitement du litige. La saisine se poursuit jusqu'à ce que les réparations aient été versées — ou que l'obligation de réparation soit prescrite, ou se soit éteinte, le cas échéant conformément aux articles 43 et 44 de la loi.

La cause peut être ramenée à tout moment devant le juge, tant que celui-ci est saisi, par toute personne intéressée. La notion de personne intéressée vise toute personne qui fait face à des difficultés lors de l'exécution de la décision. Il peut par exemple s'agir d'une personne à qui l'on conteste la qualité de membre.

kleine economische inbreuken: men kan zich inbeelden dat een deel van de groepsleden slechts recht heeft op enkele euro's of enkele centiemen, zodat de herverdeling te kostelijk zou zijn. In een dergelijk geval zullen de bedragen voorzien als schadevergoeding betaald moeten worden, met als doel dat de procedure tot collectieve schadeafwikkeling een afschrikkend effect heeft, maar deze bedragen zullen echter niet aan de groepsleden gestort worden: ze zouden een hulpfonds voor de procedures tot collectieve schadeafwikkeling kunnen spijzen.

Art. 46

De rechter kan een termijn vaststellen waarbij bij het verstrijken ervan de nog niet opgeëiste sommen worden teruggestort aan de debiteur.

Een dergelijke situatie zou zich kunnen voordoen wanneer het akkoord tot collectieve schadeafwikkeling of de beslissing van de rechter in de storting van een globaal bedrag hebben voorzien door de schadevergoeding individueel te berekenen (zie de toelichting onder artikel 18 die eveneens verwijst naar de toelichting onder artikel 33).

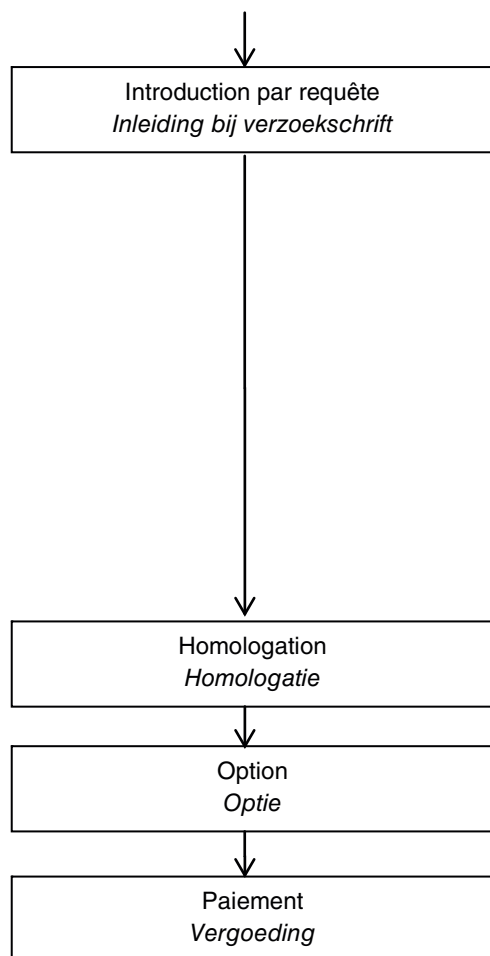
Een akkoord kan bijvoorbeeld het aantal slachtoffers schatten op 1 000 personen, en de individuele schade aan 10 euro. Het akkoord kon bijgevolg de debiteur veroordeeld hebben tot het storten van een bedrag van 10 000 euro. Wanneer bij het verstrijken van de termijn vastgesteld door de rechter enkel 600 personen de betaling hebben opgeëist, zal de overige 4 000 euro terugbetaald worden aan de verweerder.

Art. 47

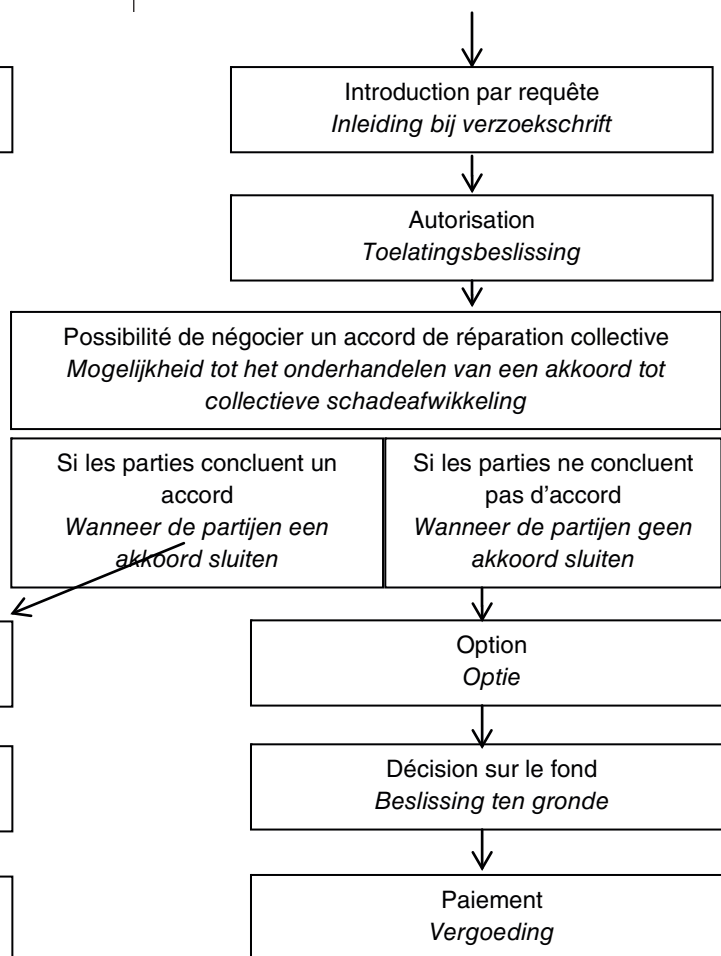
De rechter blijft op permanente wijze gevat teneinde de behandeling van het geding te versnellen. Hij blijft gevat tot de algehele uitvoering van het schadeherstel — of dat de verplichting tot schadeherstel verjaard is, of uitgedoofd, overeenkomstig aan de artikelen 43 en 44 van de wet.

De zaak kan op elk ogenblik door elke belanghebbende persoon terug voor de rechter van beroep worden gebracht, zolang deze gevat is. Het begrip "belanghebbende persoon" richt zich op elke persoon die gedurende de uitvoering van de beslissing moeilijkheden ondervindt. Het kan bijvoorbeeld gaan om een persoon waarvan men de kwaliteit als groepslid betwist.

Schéma général de la procédure

Algemeen schema van de procedure

Stefaan DE CLERCK (CD&V)
 Sonja BECQ (CD&V)
 Raf TERWINGEN (CD&V)

PROPOSITION DE LOI**CHAPITRE 1ER****Disposition introductive****Article 1er**

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

CHAPITRE 2**Dispositions générales****Art. 2**

Pour l'application de la présente loi, on entend par:

1° "Procédure de réparation collective": procédure contentieuse ou amiable qui a pour objet la réparation d'un préjudice de masse;

2° "Action en réparation collective": procédure de réparation collective contentieuse subordonnée à une décision d'autorisation;

3° "Accord de réparation collective": accord soumis à une décision d'homologation, ayant pour objet la réparation d'un préjudice de masse, conclu entre le représentant, agissant pour le compte du groupe, et un ou plusieurs débiteurs de cette réparation;

4° "préjudice de masse": somme des préjudices individuels ayant une origine commune, subis par un grand nombre de personnes physiques ou morales;

5° "Groupe": l'ensemble des personnes physiques ou morales lésées par le préjudice de masse et représentées dans la procédure, tel que décrit dans l'accord de réparation collective ou dans la décision d'autorisation;

6° "Exercice du droit d'option": manifestation de la volonté de faire partie du groupe, dans un système d'option d'inclusion, ou de ne pas faire partie du groupe, dans un système d'option d'exclusion;

7° "Système d'option d'inclusion": système dans lequel sont seules membres du groupe les personnes

WETSVOORSTEL**HOOFDSTUK 1****Inleidende bepaling****Artikel 1**

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

HOOFDSTUK 2**Algemene bepalingen****Art. 2**

Voor de toepassing van deze wet wordt verstaan onder:

1° "Procedure tot collectieve schadeafwikkeling": de gerechtelijke of minnelijke procedure die tot het herstel van een massaschade strekt;

2° "Rechtsvordering in collectieve schadeafwikkeling": de gerechtelijke procedure die tot het herstel van een massaschade strekt en onderworpen is aan een toelaatbaarheidsbeslissing;

3° "Akkoord tot collectieve schadeafwikkeling": akkoord, onderworpen aan een homologatie, dat het herstel van massaschade tot voorwerp heeft, gesloten tussen de vertegenwoordiger van de groep en een of meerdere schuldenaars van dit herstel;

4° "Massaschade": de som van alle individuele schade met eenzelfde oorzaak die door een groot aantal natuurlijke personen of rechtspersonen geleden wordt;

5° "Groep": het geheel van de natuurlijke of rechtspersonen benadeeld door de massaschade die in de procedure vertegenwoordigd zijn zoals omschreven in het akkoord tot collectieve schadeafwikkeling of in de toelaatbaarheidsbeslissing;

6° "Beoefening van het optierecht": de wilsuiting om deel uit te maken van de groep in een inclusief optiesysteem of om geen deel uit te maken van de groep in een exclusief optiesysteem;

7° "Inclusief optiesysteem": het systeem waarin enkel deel uitmaken van de groep de personen benadeeld

lésées par le préjudice de masse qui ont manifesté leur volonté de faire partie de ce groupe;

8° “Système d’option d’exclusion”: système dans lequel sont membres du groupe toutes les personnes lésées par le préjudice de masse, à l’exception de celles qui ont manifesté leur volonté de ne pas faire partie de ce groupe;

9° “Représentant”: la personne ou l’association chargée de représenter le groupe conformément aux dispositions des articles 9 et suivants de la présente loi;

10° “Décision d’autorisation”: décision du juge constatant que les conditions de recevabilité de l’action en réparation collective sont réunies;

11° “Décision d’homologation”: décision du juge constatant que l’accord de réparation collective répond aux conditions fixées par la loi.

CHAPITRE 3

Principes communs à toutes les procédures de réparation collective

Section 1re

Conditions de recevabilité

Art. 3

Par dérogation aux articles 17 et 18 du Code judiciaire, la procédure de réparation collective est recevable lorsque:

1° Elle a pour objet la réparation d’un préjudice de masse,

2° La demande est introduite par un représentant réunissant les conditions exigées à l’article 9 de la présente loi; une demande tendant à l’homologation d’un accord de réparation collective peut également être introduite par une autre partie à cet accord, débitrice de la réparation.

door de massaschade die de wil hebben geuit deel uit te maken van de groep;

8° “Exclusief optiesysteem”: het systeem waarin deel uitmaken van de groep, alle personen benadeeld door de massaschade behoudens de personen die de wil hebben geuit er geen deel van uit te maken;

9° “Vertegenwoordiger”: de persoon of vereniging belast met de vertegenwoordiging van de groep overeenkomstig de bepalingen van artikel 9 en volgende van deze wet;

10° “Toelaatbaarheidsbeslissing”: de beslissing van de rechter die vaststelt dat aan de ontvankelijkheidsvoorwaarden van de rechtsvordering in collectieve schadeafwikkeling voldaan is;

11° “Homologatie”: de beslissing van de rechter die vaststelt dat het akkoord tot collectieve schadeafwikkeling aan de wettelijke voorwaarden voldoet.

HOOFDSTUK 3

Gemeenschappelijke beginselen aan alle procedures tot collectieve schadeafwikkeling

Afdeling 1

Onontvankelijkheidsvoorwaarden

Art. 3

In afwijking van de bepalingen van artikel 17 en 18 van het Gerechtelijk Wetboek is de procedure tot collectieve schadeafwikkeling ontvankelijk wanneer:

1° het voorwerp van de procedure het herstel van een massaschade is;

2° de vordering wordt ingesteld door een vertegenwoordiger die aan de voorwaarden van artikel 9 van deze wet voldoet; de vordering tot homologatie van een akkoord tot collectieve schadeafwikkeling, kan eveneens door een andere partij, schuldenaar van de herstelverplichting, aan het akkoord worden ingesteld.

Section 2*Composition du groupe***Art. 4**

Le groupe est composé des personnes lésées résidant habituellement en Belgique qui n'ont pas manifesté leur volonté de ne pas faire partie du groupe et des personnes lésées ne résidant pas habituellement en Belgique qui optent pour leur inclusion dans le groupe.

Art. 5

Par dérogation à l'article 4, l'accord de réparation collective ou la décision d'autorisation peuvent prévoir que les personnes lésées résidant habituellement en Belgique ne seront membres du groupe que si elles optent pour leur inclusion dans le groupe.

L'usage de cette faculté doit être expressément motivé dans la décision d'autorisation.

Art. 6

Un membre du groupe n'est plus recevable à introduire une action individuelle ayant le même objet et la même cause contre les mêmes défendeurs à l'action en réparation collective, ou contre les mêmes parties à l'accord de réparation collective.

Art. 7

Sans préjudice de l'application de l'article 15, l'exercice du droit d'option est irrévocable.

Art. 8

La personne lésée qui a introduit une demande individuelle en réparation du même dommage contre les mêmes défendeurs à l'action en indemnisation collective, ou les mêmes parties à l'accord d'indemnisation collective, fondée sur la même cause, est réputée, à l'expiration du délai d'option, avoir manifesté sa volonté de ne pas faire partie du groupe lorsqu'elle n'a pas

Afdeling 2*Samenstelling van de groep***Art. 4**

De groep is samengesteld door de benadeelde personen die hun gewoonlijke verblijfplaats in België hebben en de wil niet hebben geuit geen deel uit te maken van de groep en door de benadeelde personen die hun gewoonlijke verblijfplaats buiten België hebben en de wil geuit hebben deel uit te maken van de groep.

Art. 5

In afwijking van artikel 4 kunnen het akkoord tot collectieve schadeafwikkeling of de toelaatbaarheidsbeslissing bepalen dat de benadeelde personen die hun gewoonlijke verblijfplaats in België hebben enkel deel uit maken van de groep wanneer zij de wil om er deel van uit te maken geuit hebben.

Deze mogelijkheid dient uitdrukkelijk met redenen omkleed te worden in de toelaatbaarheidsbeslissing.

Art. 6

Elke individuele vordering, ingesteld door een lid van de groep, tegen dezelfde verweerders als de verweerders in de rechtsvordering in collectieve schadeafwikkeling of tegen één of meerdere partijen aan het akkoord tot collectieve schadeafwikkeling, en waarvan het voorwerp en de oorzaak identiek zijn aan deze van de rechtsvordering in collectieve schadeafwikkeling of van het akkoord, is onontvankelijk.

Art. 7

Zonder afbreuk te doen aan artikel 15, is de beoefening van het optierecht onherroepelijk.

Art. 8

De benadeelde persoon die een individuele vordering heeft ingesteld tegen dezelfde verweerders in de rechtsvordering in collectieve schadeafwikkeling voor dezelfde schade of tegen dezelfde partijen aan het akkoord tot collectieve schadeafwikkeling, op grond van dezelfde oorzaak, wordt geacht, bij het verstrijken van de optietermijn, haar wil geuit te hebben geen deel uit te

déposé au greffe, dans ce délai, des conclusions de désistement de sa demande individuelle.

Section 3

Représentation du groupe

Art. 9

Le groupe ne peut être représenté que par un seul représentant.

Peut être représentant l'association de fait ou de droit ou la société à finalité sociale dont le but ou l'objet social ou statutaire est en rapport direct avec la réparation d'un ou de plusieurs préjudices de masse.

Le représentant doit justifier d'une représentativité et d'une aptitude suffisantes au regard du préjudice de masse et du groupe concerné.

Le juge confirme la qualité de représentant dans la décision d'homologation ou, en l'absence d'accord, dans la décision d'autorisation.

Art. 10

La représentation prend fin lorsque la totalité de la réparation a été répartie entre les membres du groupe conformément aux modalités fixées par l'accord de réparation collective ou, en l'absence d'accord, par la décision du juge. Elle prend également fin lorsque l'obligation de réparation est éteinte ou prescrite.

Soit d'office, soit à la demande d'un défendeur ou débiteur de la réparation, ou d'une association ou personne pouvant prétendre à la qualité de représentant, le représentant peut être remplacé s'il ne remplit plus les conditions de l'article 9. Le représentant peut également être remplacé à sa demande.

La demande de remplacement est introduite par une simple lettre adressée au greffe et notifiée aux autres parties par pli judiciaire. Le greffe convoque le remplaçant et les parties par pli judiciaire à l'audience fixée par le juge. La demande de remplacement ainsi que la date de l'audience sont publiées dans le registre des procédures de réparation collective. Le juge statue sur

la demande de remplacement, dans ce délai, des conclusions de désistement de sa demande individuelle.

Afdeling 3

Vertegenwoordiging van de groep

Art. 9

De groep wordt vertegenwoordigd door één vertegenwoordiger.

Is gerechtigd als vertegenwoordiger op te treden de feitelijke vereniging of vereniging in rechte of vennootschap met sociaal oogmerk waarvan het doel of het maatschappelijk doel een rechtstreeks verband vertoont met een of meerdere schadeposten van de massaschade.

De vertegenwoordiger dient over een voldoende representativiteit en bekwaamheid te beschikken in verband met de massaschade en de betrokken groep.

De rechter bevestigt de hoedanigheid van vertegenwoordiger in de homologatie of, bij gebreke aan een akkoord, in de toelaatbaarheidsbeslissing.

Art. 10

De vertegenwoordiging wordt beëindigd wanneer de integrale toegekende schadevergoeding is uitgekeerd aan de leden van de groep overeenkomstig de modaliteiten van het akkoord tot collectieve schadeafwikkeling of, bij gebreke aan een akkoord, van de beslissing van de rechter. Zij wordt tevens beëindigd door de verjaring of de uitdoving van de vordering tot schadeherstel.

De vertegenwoordiger kan, van ambtswege of op verzoek van de verwerende partij of een schuldenaar van de herstellplicht of op verzoek van een vereniging of persoon die op de hoedanigheid van vertegenwoordiger aanspraak wenst te maken, vervangen worden indien hij niet meer voldoet aan de voorwaarden van artikel 9. De vertegenwoordiger kan eveneens op eigen verzoek worden vervangen.

Het verzoek tot vervanging wordt ingeleid bij gewone brief gericht aan de griffie mits kennisgeving aan alle andere partijen bij gerechtsbrief. De griffie roept de vervanger en de partijen op bij gerechtsbrief om te verschijnen op een zitting bepaald door de rechter. De vordering strekkende tot de vervanging van de vertegenwoordiger evenals de zittingsdatum worden

la demande de remplacement dans les quinze jours de l'audience fixée. Sa décision est publiée dans le registre des procédures de réparation collective.

Art. 11

Le représentant dépose tous les ans, au greffe du tribunal, un rapport détaillé de l'exécution de l'accord ou, en l'absence d'accord, de l'exécution de la décision du juge. Le dépôt du dernier rapport fait courir le délai de prescription de l'action en responsabilité professionnelle du représentant.

Section 4

Réparation du préjudice

Art. 12

Les membres du groupe peuvent être répartis en plusieurs sous-catégories en vue de la réparation du préjudice de masse.

Section 5

Prescription

Art. 13

Le dépôt des requêtes visées aux articles 17 et 25 interrompt la prescription de l'action civile des membres du groupe contre les débiteurs de la réparation et les défendeurs à l'action.

Il suspend la prescription de l'action des personnes lésées par le préjudice de masse jusqu'à l'expiration du délai pour opter. Si le juge refuse d'homologuer un accord de réparation collective conformément à l'article 19 ou s'il décide que les conditions visées à l'article 26, § 2 ne sont pas réunies, la prescription est considérée comme ayant été suspendue à partir du dépôt de la requête jusqu'à la décision refusant l'homologation ou l'autorisation.

opgenomen in het register van procedures tot collectieve schadeafwikkeling. De rechter doet uitspraak over de vordering tot vervanging binnen een termijn van vijftien dagen te rekenen vanaf de zittingsdatum. De beslissing van de rechter wordt in het register van procedures tot collectieve schadeafwikkeling opgenomen.

Art. 11

De vertegenwoordiger legt één maal per jaar een omstandig verslag neer op de griffie van de rechtbank, waarin de uitvoering van het akkoord, of bij gebreke aan akkoord, van de beslissing van de rechter, op omstandige wijze wordt uiteengezet. De neerlegging van het laatste verslag doet de verjaringstermijn van de vordering in beroepsaansprakelijkheid tegen de vertegenwoordiger lopen.

Afdeling 4

Schadeherstel

Art. 12

Met het oog op het herstel van de massaschade kunnen de groepsleden in verschillende subcategorieën worden onderverdeeld.

Afdeling 5

Verjaring

Art. 13

De neerlegging van de verzoekschriften in de zin van artikel 17 en artikel 25 stuit de verjaring van de burgerlijke rechtsvordering van de leden van de groep ten aanzien van de schuldenaars van de herstelplicht en de verweerders in de rechtspleging.

Deze neerlegging schort de verjaring van de vordering van de door de massaschade benadeelde personen op tot op de datum van verstrijken van de optietermijn. Indien de rechter overeenkomstig artikel 19 de homologatie van het akkoord weigert of beslist dat niet voldaan is aan de voorwaarden bepaald in artikel 26, § 2, wordt de verjaring beschouwd als opgeschort voor de duur te rekenen vanaf de neerlegging van het verzoekschrift tot de beslissing die de homologatie of de toelating weigert.

Section 6*Rapports avec d'autres procédures et méthodes alternatives de règlement des conflits***Art. 14**

Il est statué sur l'homologation de l'accord de réparation collective ou sur l'action en réparation collective nonobstant toute poursuite exercée, en raison des mêmes faits, devant une juridiction pénale.

Art. 15

La procédure de réparation collective ne porte pas préjudice à la possibilité pour une partie ou la totalité du groupe de participer à un règlement amiable du litige dans le cadre d'une méthode alternative de règlement des conflits.

La mise en œuvre d'une méthode alternative de règlement du conflit ne porte pas préjudice à la possibilité pour les personnes lésées d'exercer leur droit d'option et, sans préjudice de l'article 40, ne suspend pas la procédure de réparation collective.

En cas de règlement amiable individuel, la personne concernée perd la qualité de membre du groupe.

Section 7*Registre des procédures de réparation collective***Art. 16**

Il est tenu au greffe de la cour d'appel un registre spécial relatif aux procédures de réparation collective. Tous les actes et décisions dont la présente loi prévoit la publication y sont inscrits dans les trois langues nationales ainsi que dans toute autre langue déterminée par le juge.

Le Roi fixe les modalités de création, de fonctionnement, de gestion et de publicité du registre, ainsi que les actes et décisions qui doivent y être inscrits, dans la mesure où cette inscription n'est pas déjà imposée par la présente loi. Il détermine également le contenu des actes et décisions qui doit être inscrit, ainsi que le mode de publication.

Afdeling 6*Verband met andere procedures en alternatieve geschillenregeling***Art. 14**

De homologatie van het akkoord tot collectieve schadeafwikkeling wordt toegekend of de rechtsvordering in collectieve schadeafwikkeling wordt behandeld, niettegenstaande mogelijke vervolgingen, wegens dezelfde feiten, voor een strafrechtelijke rechtbank.

Art. 15

De procedure tot collectieve schadeafwikkeling doet geen afbreuk aan de mogelijkheid voor een deel of het geheel van de groep om deel te nemen aan een minnelijke regeling van het geschil in het kader van alternatieve geschillenregeling.

Het opstarten van een alternatieve geschillenregeling doet geen afbreuk aan de mogelijkheid voor de benadeelde personen om hun optierecht uit te oefenen en, zonder afbreuk te doen aan artikel 40, schort de procedure tot collectieve schadeafwikkeling niet op.

In geval van individuele minnelijke regeling, verliest de betrokken persoon haar hoedanigheid van groepslid.

Afdeling 7*Register van procedures tot collectieve schadeafwikkeling***Art. 16**

Ter griffie van het hof van beroep wordt een bijzonder register gehouden dat betrekking heeft op de procedures tot collectieve schadeafwikkeling. Alle handelingen en beslissingen waarvan de bekendmaking door deze wet wordt voorgeschreven worden er in opgenomen in de drie landstalen alsook in elke andere taal die door de rechter wordt bepaald.

De Koning bepaalt de wijze van ontstaan, werking, beheer en openbaarheid van het register evenals de handelingen en beslissingen die in het register dienen te worden opgenomen, in zoverre dergelijke opname niet reeds door deze wet wordt opgelegd. De Koning bepaalt eveneens de inhoud van de handelingen en beslissingen die dient opgenomen te worden evenals de wijze van bekendmaking.

Chapitre 4

L'homologation de l'accord de réparation collective

Art. 17

§ 1er. Toute partie à un accord de réparation collective peut saisir le juge par requête afin d'obtenir l'homologation de l'accord. La requête est régie par les articles 1026 et s. du Code judiciaire. L'accord dont l'homologation est demandée est joint à la requête.

§ 2. Dans les huit jours du dépôt de la requête, le juge fixe le délai dans lequel toute personne ou association pouvant prétendre à la qualité de représentant peut, à peine de déchéance, intervenir volontairement pour faire valoir ses observations, conformément aux articles 810 et suivants du Code judiciaire.

§ 3. La requête, l'accord et la décision du juge fixant le délai pour l'intervention sont publiés dans le registre des procédures de réparation collective.

Art. 18

La cour d'appel vérifie que l'accord de réparation collective contient et énonce de manière claire et complète au moins les éléments suivants:

1° La description détaillée du préjudice de masse objet de l'accord;

2° La description du groupe et, le cas échéant, de ses différentes sous-catégories, ainsi que l'évaluation aussi précise que possible du nombre de personnes lésées qui pourraient en devenir membres;

3° Les noms, prénom, domicile, et le cas échéant, qualité, du représentant du groupe ainsi que, lorsque le représentant est une association de fait, la liste des membres de l'association et l'élection de domicile de ses membres au domicile de l'un d'entre eux;

4° Les nom, prénom, domicile du ou des débiteurs de la réparation collective;

5° Le ou les systèmes d'option retenus;

Hoofdstuk 4

Homologatie van het akkoord tot collectieve schadeafwikkeling

Art. 17

§ 1. Elke partij bij het akkoord tot collectieve schadeafwikkeling kan de rechter vatten bij verzoekschrift teneinde de homologatie van het akkoord te verkrijgen. Het verzoekschrift is onderworpen aan de bepalingen van artikel 1026 en volgende van het Gerechtelijk Wetboek. Het akkoord waarvan de homologatie wordt gevraagd wordt bij het verzoekschrift gevoegd.

§ 2. Binnen een termijn van acht dagen te rekenen vanaf de neerlegging van het verzoekschrift, bepaalt de rechter de termijn binnen welke elke vereniging of persoon die aanspraak maakt op de hoedanigheid van vertegenwoordiger, op straffe van verval, vrijwillig dient tussen te komen teneinde haar opmerkingen te laten gelden, overeenkomstig de bepalingen van artikel 810 en volgende van het Gerechtelijk Wetboek.

§ 3. Het verzoekschrift, het akkoord en de beslissing van de rechter die de termijn voor de tussenkomst bepaalt, worden in het register van procedures tot collectieve schadeafwikkeling opgenomen.

Art. 18

Het hof van beroep controleert of het akkoord tot collectieve schadeafwikkeling op duidelijke en volledige wijze ten minste volgende elementen bevat:

1° De gedetailleerde beschrijving van de massaschade die het voorwerp uitmaakt van het akkoord;

2° De beschrijving van de groep en, desgevallend, van de verschillende subcategorieën evenals een zo precies mogelijke bepaling van het aantal benadeelde personen die lid van de groep zouden kunnen worden;

3° De voornaam, naam en domicilie en, desgevallend, de hoedanigheid, van de vertegenwoordiger van de groep, evenals, desgevallend, de lijst van de leden van de vereniging en de woonstkeuze bij één van de leden voor het geval van een feitelijke vereniging;

4° De voornaam, naam en domicilie van de schuldenaars van de herstellplicht;

5° De optiesystemen die weerhouden werden;

6° Le délai et les modalités d'exercice de l'option. Ce délai ne peut être inférieur à 30 jours ni supérieur à 6 mois à dater du lendemain du jour de la publication de l'accord homologué au registre des procédures de réparation collective;

7° Les modalités et le contenu de la réparation. Lorsque la réparation a lieu par équivalent, le montant de l'indemnité peut être calculé sur une base individuelle ou globale, pour l'ensemble ou certaines catégories du groupe;

8° Les garanties à fournir par le débiteur;

9° La procédure de révision de l'accord de réparation collective en cas d'apparition de dommages, prévisibles ou non, après son homologation. Si aucune méthode n'est déterminée, l'accord ne lie pas les membres pour tout dommage nouveau ou pour toute aggravation imprévisible du dommage survenant postérieurement à la conclusion de l'accord;

10° Les modalités de la publicité qui devra être donnée à l'accord et la répartition de la charge des frais de cette publicité.

Art. 19

Le juge refuse d'homologuer l'accord de réparation collective si:

1° Il ne satisfait pas aux conditions des articles 3 et 18;

2° La réparation prévue pour le groupe ou pour certains de ses membres est manifestement déraisonnable;

3° Les moyens de publicité prévus par l'accord sont insuffisants.

Art. 20

Le juge peut, avant de statuer, inviter les parties à compléter ou à amender l'accord.

Art. 21

La décision qui homologue l'accord de réparation collective précise les mesures de publicité qui doivent être

6° De termijn en de procedure voor de uitoefening van het optierecht. Deze termijn is minimum 30 kalenderdagen en maximum 6 maand te rekenen vanaf de dag van opneming door de rechter van het gehomologeerd akkoord in het register van procedures tot collectieve schadeafwikkeling;

7° De verbintenis tot schadeherstel evenals de uitvoeringsmodaliteiten. Indien het schadeherstel bij equivalent plaats vindt kan het bedrag van de schadevergoeding berekend worden middels een individuele of een globale berekening, voor alle of voor bepaalde categorieën van de groep;

8° De garanties die desgevallend door de schuldenaar dienen geleverd te worden;

9° De procedure tot herziening van het akkoord tot collectieve schadeafwikkeling in het geval nieuwe al dan niet voorzienbare schade na de homologatie van het akkoord zou optreden. Indien het akkoord geen herzieningsmethode bevat zijn de leden niet gebonden voor elke nieuwe schade of voor elke onvoorzienbare schadeverergering die zich na de homologatie voordoet;

10° De wijze waarop het akkoord dient bekend gemaakt te worden evenals de verdeling van de kosten hiervan.

Art. 19

De rechter weigert de homologatie van het akkoord tot collectieve schadeafwikkeling toe te kennen wanneer:

1° aan de voorwaarden van de artikelen 3 en 18 van deze wet niet voldaan is;

2° het schadeherstel dat aan de groep of aan bepaalde leden wordt toegekend kennelijk onredelijk is;

3° de wijzen van bekendmaking van het akkoord onvoldoende zijn.

Art. 20

De rechter kan, alvorens uitspraak te doen, de partijen uitnodigen het akkoord aan te vullen of te verbeteren.

Art. 21

De beslissing die de homologatie toekent, bepaalt de wijzen van bekendmaking van het akkoord. Het akkoord

données à l'accord. L'accord de réparation collective et la décision d'homologation sont publiés au registre.

Art. 22

La décision d'homologation a les effets d'un jugement au sens de l'article 1043 du Code judiciaire.

Art. 23

§ 1er. La publication au registre de l'accord homologué par le juge fait courir le délai d'option. Le groupe est définitivement constitué lors de l'expiration de ce délai.

§ 2. L'homologation de l'accord de réparation collective rend celui-ci contraignant pour et à l'égard de toutes les personnes qui deviennent membres du groupe conformément aux articles 4 et 5 de la présente loi.

§ 3. N'est toutefois pas liée par l'accord de réparation collective la personne qui, bien que faisant partie du groupe, démontre n'avoir pas pris et n'avoir raisonnablement pas pu prendre connaissance de la décision d'homologation pendant le délai d'option.

Art. 24

Ni la conclusion d'un accord de réparation collective ni l'homologation de celui-ci n'emportent une reconnaissance de responsabilité ou de culpabilité des parties débitrices de la réparation.

CHAPITRE 5

L'action en réparation collective

Section 1re

Introduction de l'action en réparation collective

Art. 25

§ 1er. L'action en réparation collective est introduite par requête adressée ou déposée au greffe du tribunal. Sans préjudice des dispositions de la présente loi, la

tot collectieve schadeafwikkeling en de homologatie worden in het register van procedures tot collectieve schadeafwikkeling opgenomen.

Art. 22

De homologatie sorteert de gevolgen van een vonnis overeenkomstig artikel 1043 van het Gerechtelijk Wetboek.

Art. 23

§ 1. De bekendmaking van het gehomologeerd akkoord in het register van procedures tot collectieve schadeafwikkeling doet de optietermijn lopen. De groep is definitief samengesteld bij het verstrijken van deze optietermijn.

§ 2. De homologatie van het akkoord maakt dit bindend ten aanzien van en ten gunste van de personen die overeenkomstig de bepalingen van de artikelen 4 en 5 van deze wet lid worden van de groep.

§ 3. Is echter niet gebonden door het akkoord de persoon die, niettegenstaande zij deel uitmaakt van de groep, aantoonbaar geen kennis te hebben genomen en redelijkerwijze geen kennis te hebben kunnen nemen van de homologatie tijdens de optietermijn.

Art. 24

Noch het sluiten van een akkoord tot collectieve schadeafwikkeling, noch de homologatie van dergelijk akkoord kunnen als een bekentenis van aansprakelijkheid of van fout in hoofde van de schuldenaars van de herstellplicht beschouwd worden.

HOOFDSTUK 5

De rechtsvordering in collectieve schadeafwikkeling

Afdeling 1

Inleiding van de vordering in collectieve schadeafwikkeling

Art. 25

§ 1. De rechtsvordering in collectieve schadeafwikkeling wordt ingeleid door een verzoekschrift dat aan de griffie van de rechtbank wordt gericht of aldaar wordt

requête est soumise aux articles 1034*bis* et suivants du Code judiciaire.

§ 2. La requête contient:

1° La description du préjudice de masse qui fait l'objet de l'action;

2° La description du groupe pour lequel le représentant entend agir, en indiquant, lorsque cela est possible, le nombre approximatif des personnes lésées;

3° Des informations suffisantes pour établir qu'il est satisfait aux conditions de recevabilité prévues à l'article 3;

4° Les noms, prénom, domicile, et le cas échéant, qualité, du représentant ainsi que, lorsque le représentant est une association de fait, la liste des membres de l'association et l'élection de domicile de chacun de ses membres au domicile de l'un d'entre eux;

5° Les nom, prénom, domicile du ou des défendeurs à l'action en réparation collective;

6° La signature d'un avocat.

§ 3. Si les mentions de la requête sont incomplètes, le juge invite les requérants dans les huit jours à compléter la requête.

§ 4. Les requérants et les défendeurs sont convoqués par le greffier sous pli judiciaire à comparaître, dans les 15 jours, à l'audience fixée par le juge. Une copie de la requête est jointe à la convocation.

§ 5. La requête est publiée au registre des procédures de réparation collective. Le registre mentionne la date de l'audience fixée par le juge.

§ 6. Toute personne ou association pouvant prétendre à la qualité de représentant peut intervenir volontairement conformément aux articles 810 et suivants du Code judiciaire, à peine de déchéance, au plus tard lors de l'audience, afin d'être désignée représentant ou pour contester la qualité du représentant.

neergelegd. Onverminderd de toepassing van de bepalingen van deze wet, is het verzoekschrift onderworpen aan de bepalingen van artikelen 1034*bis* en volgende van het Gerechtelijk Wetboek.

§ 2. Het verzoekschrift bevat:

1° de omschrijving van de massaschade die het voorwerp uitmaakt van de vordering;

2° de beschrijving van de groep voor rekening van dewelke de vertegenwoordiger wenst te handelen en, wanneer mogelijk, een benadering van het aantal benadeelde personen;

3° de nodige informatie om aan te tonen dat aan de ontvankelijkheidsvoorwaarden van artikel 3 van deze wet voldaan is;

4° de naam, voornaam, domicilie en desgevallend de hoedanigheid van de vertegenwoordiger evenals, in het geval van een feitelijke vereniging, de lijst van de leden van de vereniging en de woonstkeuze die bij één van de leden wordt gedaan;

5° de naam, voornaam en domicilie van de verweerder of verweerders tegen wie de procedure in collectieve schadeafwikkeling gericht is;

6° de handtekening van een advocaat.

§ 3. Indien de vermeldingen van het verzoekschrift onvolledig zijn, nodigt de rechter binnen acht dagen de verzoekende partijen uit het verzoekschrift te vervolledigen.

§ 4. De verzoekende partijen en de verwerende partijen worden door de griffier opgeroepen bij gerechtsbrief om te verschijnen, binnen 15 dagen, op de zitting bepaald door de rechter. Een afschrift van het verzoekschrift wordt bij de oproeping bijgevoegd.

§ 5. Het verzoekschrift wordt opgenomen in het register van procedures tot collectieve schadeafwikkeling. Het register vermeldt de datum van de zitting die door de rechter wordt bepaald.

§ 6. Elke persoon of vereniging die meent aanspraak te kunnen maken op de hoedanigheid van vertegenwoordiger kan vrijwillig tussenkomen overeenkomstig de bepalingen van de artikelen 810 en volgende van het Gerechtelijk Wetboek, op straffe van verval, uiterlijk op de zitting, met het oog op haar aanstelling als vertegenwoordiger of op de betwisting van de hoedanigheid van de vertegenwoordiger.

Section 2*Phase d'autorisation***Art. 26**

§ 1er. Lors de l'audience visée à l'article 25, § 4, le juge fixe, conformément à l'article 747, § 1er à § 3, du Code judiciaire le calendrier d'échange des conclusions et une date d'audience qui portent exclusivement sur les points visés aux paragraphes 2 et 3.

§ 2. Le juge autorise l'action en réparation collective s'il est satisfait aux conditions suivantes:

1° Les conditions de recevabilité prévues à l'article 3 sont réunies;

2° Le recours à une procédure de réparation collective paraît plus adéquat qu'une procédure de droit commun.

§ 3. La décision d'autorisation énonce de manière claire et complète:

1° La description détaillée du préjudice de masse qui fait l'objet de l'action;

2° La description du groupe et, le cas échéant, de ses différentes sous-catégories, ainsi que l'évaluation aussi précise que possible du nombre de personnes lésées qui pourraient en devenir membres;

3° Les noms, prénom, domicile, et le cas échéant, qualité, du représentant ainsi que, lorsque le représentant est une association de fait, la liste des membres de l'association et l'élection de domicile de ses membres au domicile de l'un d'entre eux;

4° Les nom, prénom, domicile du ou des défendeurs à l'action en réparation collective;

5° Le ou les systèmes d'option retenus;

6° Le délai et les modalités d'exercice de l'option. Ce délai ne peut être inférieur à 30 jours ni supérieur à 6 mois à dater de la publication de la décision d'autorisation au registre des procédures de réparation collective. Toutefois, le juge peut, le cas échéant, décider de réserver à statuer sur le délai et les modalités de l'option et ordonner des mesures d'instruction destinées à l'éclairer sur les éléments nécessaires à la détermination de ces questions;

Afdeling 2*Toelatingsfase***Art. 26**

§ 1. Op de zitting bedoeld in artikel 25, § 4, bepaalt de rechter, overeenkomstig de bepalingen van artikel 747, § 1 tot § 3 van het Gerechtelijk Wetboek de conclusiekalender evenals een zittingsdatum enkel met betrekking tot de punten waarvan sprake in § 2 en § 3.

§ 2. De rechter gaat na of:

1° de ontvankelijkheidsvoorwaarden bepaald in artikel 3 vervuld zijn;

2° het instellen van een procedure in collectieve schadeafwikkeling meer geëigend voorkomt dan een gemeenrechtelijke procedure.

§ 3. De toelaatbaarheidsbeslissing bevat op duidelijke en volledige wijze:

1° de gedetailleerde beschrijving van de massaschade die het voorwerp uitmaakt van de vordering;

2° de beschrijving van de groep en, desgevallend, van de verschillende subcategorieën evenals een zo precies mogelijke bepaling van het aantal benadeelde personen die lid van de groep zouden kunnen worden;

3° de voornaam, naam en domicilie en, desgevallend, de hoedanigheid, van de vertegenwoordiger en, in het geval van een feitelijke vereniging, de lijst van de leden van de vereniging evenals de woonstkeuze die bij één van de leden wordt gedaan;

4° de voornaam, naam en domicilie van de verwerende partijen tegen wie de vordering in collectieve schadeafwikkeling werd ingesteld;

5° de optiesystemen die weerhouden werden;

6° de termijn en de modaliteiten voor de uitoefening van het optierecht. Deze termijn is minimum 30 kalenderdagen en maximum 6 maand te rekenen vanaf de dag van opnemering van de toelaatbaarheidsbeslissing in het register van procedures tot collectieve schadeafwikkeling. De rechter kan evenwel, desgevallend, haar beslissing met betrekking tot de termijn en de modaliteiten van het optierecht aanhouden en onderzoeksmaatregelen bevelen die zij noodzakelijk acht met het oog op de bepaling van het antwoord op deze vragen;

7° Les modalités de la publicité qui devra être donnée à la décision d'autorisation et la répartition de la charge des frais de cette publicité;

8° Toute autre information jugée utile;

9° Conformément à l'article 747, § 2, du Code judiciaire, les délais pour l'instruction et le jugement de l'affaire, en tenant compte du délai d'option.

10° les modalités d'indemnisation du représentant visé à l'article 9. Si le groupe est composé conformément à l'article 4, le juge peut décider que l'indemnité est, le cas échéant, en tout ou en partie à charge du Fonds.

Section 3

Options

Art. 27

Le délai d'option court à dater du lendemain du jour de la publication de la décision d'autorisation au registre des procédures de réparation collective. Le groupe est définitivement composé à l'expiration du délai d'option.

Section 4

Incidents

Art. 28

Par dérogation à l'article 807 du Code judiciaire, le représentant ne peut plus étendre ou modifier la demande de réparation collective après la décision d'autorisation.

Art. 29

Par dérogation aux articles 14 et 810 du Code judiciaire, le défendeur peut uniquement introduire une demande reconventionnelle fondée sur le caractère téméraire et vexatoire de la demande de réparation collective. Cette demande reconventionnelle ne peut être dirigée que contre le représentant.

7° de wijze waarop de toelaatbaarheidsbeslissing dient bekend gemaakt te worden evenals de verdeling van de kosten hiervan;

8° elke andere informatie die de rechter nuttig acht;

9° overeenkomstig artikel 747, § 2, van het Gerechtelijk Wetboek, de termijnen voor de instaatstelling en de beslechting van de zaak, rekening houdend met de optietermijn;

10° de modaliteiten van de vergoeding van de vertegenwoordiger bedoeld in artikel 9. Ingeval de groep is samengesteld overeenkomstig artikel 4, kan de rechter bepalen dat de vergoeding, in voorkomend geval, geheel of gedeeltelijk ten laste van het Fonds wordt gelegd.

Afdeling 3

Opties

Art. 27

De optietermijn loopt vanaf de dag volgend op de dag waarop de toelaatbaarheidsbeslissing in het register van procedures van collectieve schadeafwikkeling is opgenomen. De groep is definitief samengesteld bij het verstrijken van de optietermijn.

Afdeling 4

Incidenten

Art. 28

In afwijking van artikel 807 van het Gerechtelijk Wetboek mag de vertegenwoordiger de vordering in collectieve schadeafwikkeling niet meer uitbreiden, noch wijzigen na de toelaatbaarheidsbeslissing.

Art. 29

In afwijking van de bepalingen van artikel 14 en artikel 810 van het Gerechtelijk Wetboek mag de verweerder enkel een tegenvordering instellen op grond van het tergend en roekeloos karakter van de vordering tot collectieve schadeafwikkeling. Deze tegenvordering mag enkel tegen de vertegenwoordiger worden ingesteld.

Art. 30

Par dérogation à l'article 812 du Code judiciaire, les demandes en intervention ne sont recevables que si elles ne tendent pas à obtenir une condamnation.

Art. 31

§ 1er. Par dérogation aux articles 566 et 856, alinéa 2, du Code judiciaire, et sans préjudice de l'article 8, une demande de réparation collective et une demande de réparation individuelle ne peuvent pas être jointes pour connexité.

§ 2. La décision d'autorisation fait obstacle à l'introduction contre les mêmes défendeurs d'une demande de réparation collective ayant le même objet et la même cause.

Art. 32

Par dérogation aux articles 820 à 822 du Code judiciaire, le représentant ne peut se désister de l'instance, de l'action ou d'un acte de procédure qu'avec l'autorisation du juge.

Section 5

Décision sur le fond

Art. 33

§ 1er. La décision qui fait droit à l'action en réparation collective détermine les modalités et le contenu de la réparation. Lorsque la réparation a lieu par équivalent, le juge peut déterminer le montant de l'indemnité sur une base individuelle ou globalement, pour l'ensemble ou certaines catégories du groupe.

§ 2. Dans tous les cas, le juge détermine la procédure de réparation ou de paiement. Lorsque la réparation a lieu par équivalent, le représentant du groupe est chargé de répartir l'indemnité entre les membres du groupe conformément à la décision du juge. Toutefois, soit à la demande du représentant ou d'une autre partie, soit d'office, le juge peut décider que la répartition de l'indemnité sera effectuée par un liquidateur inscrit sur la liste établie par le Roi.

Art. 30

In afwijking van artikel 812 van het Gerechtelijk Wetboek zijn vorderingen in tussenkomst enkel ontvankelijk in de mate zij geen veroordeling beogen.

Art. 31

§ 1. In afwijking van de artikelen 566 en 856, tweede lid van het Gerechtelijk Wetboek en onverminderd de toepassing van artikel 8, mogen een vordering in collectieve schadeafwikkeling en een individuele vordering tot schadeherstel niet worden samengevoegd op grond van samenhang.

§ 2. Eens de toelaatbaarheidsbeslissing is uitgesproken mag geen vordering meer ingesteld worden tegen dezelfde verwerende partijen met eenzelfde voorwerp en eenzelfde oorzaak.

Art. 32

In afwijking van de artikelen 820 tot 822 van het Gerechtelijk Wetboek, is een afstand van geding, van de vordering of van een procedurehandeling door de groep enkel geoorloofd mits toelating van de rechter.

Afdeling 5

Beslissing over de grond van de zaak

Art. 33

§ 1. De beslissing die de vordering in collectieve schadeafwikkeling inwilligt, bepaalt de inhoud en de uitvoeringsmodaliteiten van het herstel. Wanneer het herstel plaatsvindt bij equivalent, kan de rechter het toegekende bedrag op individuele wijze of op globale wijze, voor het geheel of bepaalde categorieën van de groep bepalen.

§ 2. In elk geval bepaalt de rechter de procedure van het herstel of van de betaling. Wanneer het herstel plaatsvindt bij equivalent is de vertegenwoordiger belast met de verdeling van de vergoeding onder de groepsleden in overeenstemming met de beslissing van de rechter. De rechter kan evenwel, ambtshalve of op verzoek van de vertegenwoordiger of van elke andere partij, beslissen dat de verdeling van de vergoeding wordt waargenomen door een vereffenaar ingeschreven op een lijst die door de Koning wordt bepaald.

Art. 34

La décision lie tous les membres du groupe, à l'exception toutefois de la personne qui, bien que faisant partie du groupe, démontre n'avoir pas pris et n'avoir raisonnablement pas pu prendre connaissance de l'existence de la décision d'autorisation pendant le délai d'option.

Art. 35

La décision détermine la publicité dont elle sera assortie et la ou les parties qui doivent supporter les frais de publicité. La décision est, en tout cas, publiée au registre des procédures de réparation collective.

Art. 36

Si le groupe composé conformément à l'article 4 obtient en tout ou partie gain de cause, le juge fixe, dans la décision, la contribution que la partie succombante doit verser au Fonds, dans les limites déterminées par le Roi.

Section 6

Recours

Art. 37

Les décisions du juge ne sont pas susceptibles d'opposition lorsque le pli judiciaire notifiant la requête a été remis à la personne du destinataire ou à son domicile ainsi qu'il est prévu aux articles 33, 35 et 39 du Code judiciaire.

Art. 38

L'article 1068, alinéa 1er, du Code judiciaire n'est pas applicable à l'appel de la décision qui statue sur l'autorisation visée à l'article 26.

L'appel ne peut porter que sur le respect des conditions prévues à l'article 26, § 2.

La cour d'appel statue dans les délais et les formes prévues par l'article 1066 du Code judiciaire.

Art. 34

De beslissing is bindend ten aanzien van alle groepsleden, uitgezonderd ten aanzien van de persoon die, niettegenstaande het feit dat zij deel uitmaakt van de groep, aantoonde dat zij geen kennis had, en redelijkerwijze kon hebben, van het bestaan van een toelatingsbeslissing tijdens de optietermijn.

Art. 35

De beslissing bepaalt de wijzen waarop zij bekendgemaakt wordt evenals de partijen die de kosten van bekendmaking dienen te dragen. De beslissing wordt in elk geval opgenomen in het register van collectieve schadeafwikkeling.

Art. 36

Indien de groep samengesteld overeenkomstig artikel 4 geheel of gedeeltelijk in het gelijk wordt gesteld, bepaalt de rechter in de beslissing de bijdrage die de in het ongelijk gestelde partij moet storten in het Fonds binnen de grenzen die door de Koning worden bepaald.

Afdeling 6

Verhaal

Art. 37

De beslissingen van de rechter zijn niet vatbaar voor verzet wanneer de gerechtsbrief die het verzoekschrift ter kennis brengt, werd afgeleverd aan de bestemming of op zijn woonplaats zoals bepaald in de artikelen 33, 35 en 39 van het Gerechtelijk Wetboek.

Art. 38

Artikel 1068, eerste lid van het Gerechtelijk Wetboek is niet van toepassing op het hoger beroep dat wordt ingesteld tegen de toelaatbaarheidsbeslissing bedoeld in artikel 26.

Het voorwerp van het hoger beroep ingesteld tegen de toelaatbaarheidsbeslissing is beperkt tot de naleving van de voorwaarden bepaald in artikel 26, § 2.

Het hof van beroep doet uitspraak overeenkomstig de termijnen en de vormvereisten bepaald in artikel 1066 van het Gerechtelijk Wetboek.

L'arrêt ne peut pas faire l'objet d'un pourvoi en cassation.

Art. 39

Le jugement visé à l'article 33 est, sauf décision contraire du tribunal, exécutoire par provision, nonobstant appel et sans caution.

CHAPITRE 6

Négociation d'un accord de réparation collective en cours de procédure

Art. 40

Toute partie à l'action en réparation collective peut requérir, par une simple demande adressée au greffe, la suspension de l'action en réparation collective en vue de négocier un accord de réparation collective.

Le juge entend le représentant du groupe et le défendeur avant de se prononcer sur la demande de suspension.

Le juge fixe la durée de la suspension de la procédure et indique la date à laquelle la cause est remise, qui est la première date utile après l'expiration de ce délai. La suspension peut être accordée pour un délai maximal de six mois, renouvelable une fois.

Art. 41

La décision de suspension est publiée au registre des procédures de réparation collective et suspend le délai d'option prévu à l'article 26, § 3, 6°), ainsi que les autres délais de procédure.

Art. 42

Les parties peuvent, d'un commun accord, recourir aux services d'un tiers pour favoriser la négociation.

Het arrest is niet vatbaar voor voorziening in Cassatie.

Art. 39

De uitspraak in de zin van artikel 33 is, behoudens andersluidende beslissing van de rechtbank, uitvoerbaar bij voorraad, niettegenstaande alle verhaal en zonder mogelijkheid tot borgstelling.

HOOFDSTUK 6

Akkoord tot collectieve schadeafwikkeling in het kader van de rechtsvordering

Art. 40

Elke partij bij de rechtsvordering tot collectieve schadeafwikkeling kan, op eenvoudig verzoek gericht tot de griffie, de opschorting van de rechtsvordering tot collectieve schadeafwikkeling vragen teneinde een akkoord tot collectieve schadeafwikkeling te verkrijgen.

De rechter hoort de vertegenwoordiger van de groep en de verwerende partij alvorens uitspraak te doen over het verzoek tot opschorting.

De rechter bepaalt de duur van opschorting van de procedure en stelt de zaak uit naar de eerstvolgende nuttige datum na het verstrijken van deze termijn. De opschorting kan worden toegekend voor een maximum termijn van zes maanden, die één maal hernieuwd kan worden.

Art. 41

De beslissing van opschorting wordt in het register van procedures van collectieve schadeafwikkeling opgenomen en schort de optietermijn bedoeld in artikel 26, § 3, 6° evenals alle andere proceduretermijnen op.

Art. 42

De partijen mogen, op gemeenschappelijk verzoek, beroep doen op de diensten van een derde met het oog op een betere onderhandeling.

Art. 43

Au plus tard lors de l'audience visée à l'article 40, alinéa 3, les parties informent le juge de l'issue des négociations.

Si les parties parviennent à un accord, celui-ci est homologué par le juge aux mêmes conditions et selon la même procédure que celle prévue au chapitre 3 de la présente loi.

En l'absence d'accord à l'issue du délai fixé par le juge, les parties peuvent solliciter une nouvelle suspension ou demander que l'action en réparation collective soit poursuivie. Dans ce dernier cas, la suspension des délais mentionnés à l'article 40 prend fin.

Art. 44

Le juge reste saisi durant toute la période de suspension et peut, à tout moment, prendre toute mesure qui lui paraît nécessaire. A la demande d'une des parties, il peut aussi mettre fin à la suspension avant l'expiration du délai visé à l'article 40, alinéa 3.

CHAPITRE 7

**Répartition de l'indemnité
entre les membres du groupe**

Art. 45

La décision ou l'accord de réparation collective peuvent prévoir que les sommes inférieures à un montant qu'ils déterminent ne seront pas réparties entre les membres, lorsque les frais d'une telle répartition seraient trop élevés compte tenu de la somme due à chaque membre. Ces montants sont versés au Fonds désigné par le Roi.

Art. 46

Le juge peut fixer un délai à l'issue duquel les montants déjà versés mais non encore réclamés devront être restitués au défendeur.

Art. 43

Ten laatste op de zitting bedoeld in artikel 40, derde lid, informeren partijen de rechter over het resultaat van de onderhandelingen.

Indien de partijen een akkoord bereikt hebben, wordt dit akkoord gehomologeerd door de rechter onder dezelfde voorwaarden en overeenkomstig dezelfde procedure als bepaald in hoofdstuk 3 van deze wet.

Bij gebreke aan akkoord bij het verstrijken van de termijn bepaald door de rechter kunnen de partijen om een bijkomende opschorting verzoeken of verzoeken dat de rechtsvordering in collectieve schadeafwikkeling wordt voortgezet. In dit laatste geval wordt de opschorting van de termijnen vermeld in artikel 40 beëindigd.

Art. 44

De rechter blijft gevat gedurende de periode van opschorting en kan op elk ogenblik elke maatregel nemen die het nodig acht. Op verzoek van één van de partijen kan de rechter eveneens de opschorting beëindigen voor het verstrijken van de periode bedoeld in artikel 40, derde lid.

HOOFDSTUK 7

**Verdeling van de schadevergoeding
tussen de leden van de groep**

Art. 45

Het akkoord of de beslissing kunnen bepalen dat de bedragen die onder een bepaald minimum bedrag liggen niet worden verdeeld onder de leden gelet op de te hoge verdelingskosten in verhouding tot het bedrag toegekend aan elk lid. Deze bedragen worden in het door de Koning aangewezen Fonds gestort.

Art. 46

De rechter kan de termijn vaststellen waarna de reeds betaalde, maar nog niet opgevorderde bedragen, dienen teruggestort te worden aan de verwerende partij.

Art. 47

Le juge reste saisi jusqu'à l'exécution intégrale de la réparation due à tous les membres du groupe en vertu de l'accord homologué ou de la décision statuant sur l'action en réparation collective. La cause peut être ramenée à tout moment devant le juge par simple demande écrite déposée ou adressée au greffe par toute personne intéressée.

8 mai 2013

Art. 47

De rechter blijft gevat tot de algehele uitvoering van het schadeherstel dat verschuldigd is aan de leden van de groep krachtens het gehomologeerd akkoord of de beslissing die uitspraak doet over de rechtsvordering tot collectieve schadeafwikkeling. De zaak kan door elke belanghebbende persoon op elk ogenblik bij eenvoudig schrijven gericht aan of neergelegd ter griffie terug voor de rechter worden gebracht.

8 mei 2013

Stefaan DE CLERCK (CD&V)
Sonja BECQ (CD&V)
Raf TERWINGEN (CD&V)